

985
PAŃSTWOWE GIMNAZJUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE I LICEUM
HUMANISTYCZNE IM. ANT. OSUCHOWSKIEGO W CIESZYNIE

35

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

**PAŃSTW. GIMNAZJUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO
I LICEUM HUMANISTYCZNEGO**

IMIENIA ANTONIEGO OSUCHOWSKIEGO

W CIESZYNIE

ZA ROK SZKOLNY 1937-38

DRUKARNIA DZIEDZICTWA W CIESZYNIE

CZĘŚĆ PIERWSZA

Franciszek Czapla

Język polski w pierwszej klasie liceum humanistycznego

U w a g i w s t ę p n e

Zasadniczą wadą wszelkiego rodzaju sprawozdań z realizacji programu jest ich powierzchowność i ogólnikowość. Wypływają one zwykle ze schematycznego ujęcia pociągnięć metodyczno-dydaktycznych, których istotą nie jest schemat, ale poczynanie żywe o wielkim dynamicznym napięciu i zwartej całości. Przebiegu działania tego nie zamknijemy w żadnym redakcyjnym ujęciu! Pokusić się można zaledwie na skreślenie ogólnych wytycznych pracy, zestawienie jej poszczególnych członów, wszystko to jednak będzie dalekie od nabrzmiałej życiem rzeczywistości. Specjalną trudność pod tym względem przedstawia program liceum, dlatego też szkic powyższy jest jedynie jedną z prób możliwości organizacji pracy bez pretensji do całkowitego wyczerpania materiału tego tak obszernego zagadnienia.

Sytuacja, w jakiej znalazło się nauczycielstwo w chwili rozpoczynania pracy w liceum, była niepokojąca. Wszelkie obawy miały swe głęboko uzasadnione powody. Najpoważniejszym z nich był brak podręczników, koniecznych do pracy analitycznej tekstów, opracowań, dostatecznie wyposażonych i zorganizowanych bibliotek i pracowni. Program liceum narzucał odrębny i niewypróbowany jeszcze sposób podchodzenia do zagadnień kulturalno-literackich, sugerował całość odrębną o

wysokiej klasie naukowej jak na absolwentów czteroletniego gimnazjum, zorientowanych tylko bardzo ogólnikowo i pobieżnie w faktach literackich i językowych. Roczne doświadczenie usunęło liczne wątpliwości, zorientowało w trudnościach, zebrało fakty do szerszej dyskusji.

Plan pracy

Pierwszą trudnością, na jaką natknie się nauczyciel na początku, będzie plan pracy. Wszelkiego rodzaju plany pracy, czy rozkłady materiału nie cieszą się zbyt pochlebną opinią nauczycielstwa prawdopodobnie dlatego, że pod tym względem u nas w swoim czasie bardzo przesadzano. Plan pracy robiony z góry w samym swym założeniu może być tylko planem orientacyjnym i o lepszej czy gorszej jego wartości zadecyduje dopiero doświadczenie. Niemniej jednak trudno by było wyobrazić sobie pracę bez dokładnie i systematycznie przemyślanego planu. Rozplanowania wymaga zarówno program, jak i sam charakter pracy. Program — przez zbyt obszerne ujmowanie pewnych zagadnień, które dopiero z kolei muszą być rozkładane na łatwiejsze metodycznie i praktycznie całości, oraz swą elastyczność, pozostawiającą nauczycielowi swobodę selekcji materiału w zależności od środowiska, charakter zaś pracy przez konieczność ogarnięcia całości i wyznaczenia uczniom z góry lektur obowiązkowych, których nie podobna strawić z dnia na dzień. Zresztą najpoważniejszym argumentem jest czas, który musimy wyzyskać jak najekonomiczniej, jeżeli ma być mowa o jakim takim wyczerpaniu programu. Przystępując do opracowania planu, bierzemy pod uwagę zagadnienia programu. Dla „wyrzuconego” zagadnienia szukamy odpowiedniego materiału w formie całości czy fragmentów i wyjątków lektury, podanych przez wypisy literatury, opracowań krytycznych, lektury uzupełniającej, rozmieszczamy w czasie, dobieramy metodę pracy. Z góry przecież musimy wiedzieć, jakim materiałem dysponujemy i co wybieramy. W planie przewidzieć musimy również ilość tematów wypracowań pisemnych, oraz to, co moglibyśmy nazwać „imponderabiliami” programu, a co wyrażone jest w postulatcie, aby w oparciu o materiał przerabiany dążyć do budowania u uczniów poglądu na świat, uwzględniać i podkre-

ślać związek z rzeczywistością polską, wskazywać drogi dziejowego rozwoju kultury polskiej.

Zagadnienia programu

Omawianie zagadnień, związanych ze średniowieczem, rozpoczynamy od nakreślenia tła historyczno-politycznego i pełnego uwydatnienia etapów organizacji i umacniania Państwa od Bolesława Chrobrego do Kazimierza Wielkiego. Taka synteza historycznych wypadków uwydatni i podkreśli związek przejawów piśmiennictwa z tłem historycznym, co wobec chronologicznego układu materiału w programie nie jest rzeczą obojętną, stworzy podstawę pod budowę faktów literackich, bez której zawisłyby w powietrzu, pozwoli na wyjaśnienie genezy naszego opóźnienia kulturalnego. Całość przedstawiamy albo w formie wykładu, albo też dajemy do opracowania uczniom. Materiału do pracy dostarczą podręczniki historii polskiej, szeroko podmalowane tło historyczno-kulturalne literatury Chrzanowskiego, „Dzieje kultury” Brücknera. Fakt przyjęcia chrześcijaństwa wprowadza Polskę w orbitę kultury zachodnio-europejskiej i otwiera szeroko wrota na jej wpływy. Wyrasta nowe zagadnienie przenikania kultury, oddziaływania kulturalnego, konieczność wyjaśnienia samego pojęcia „kultura”. Za punkt wyjścia dyskusji posłużyć może artykuł Górskiego „Istota kultury” (Ideały kultury a prądy społeczne), na płaszczyźnie którego zestawiamy z uczniami wybrane problemy współczesnego życia, uplastyczniające przenikanie i oddziaływanie opinii i kompleksów myślowych. W związku z tym zrozumialszą stanie się rola kulturalna duchowieństwa w średniowieczu, wyrazistszym narastanie polskiej kultury duchowej, rozbudowa i charakter szkolnictwa, powstawanie źródeł oświaty. Dla zilustrowania życia kulturalnego posłużyć się musimy w ogólności wyjątkami z wypisów Chrzanowskiego i Kleiner-Balickiego, dobierając je tak, aby dostarczyły materiału do stworzenia całości. Rozpoczynamy od lektury wyjątków kronik Galla-Anonima, Kadłubka, Długosza, których tekst zobrazuje nam jeszcze dokładniej tło, od którego nakreślenia rozpoczęliśmy naukę. Czytamy w dalszym ciągu znaną już uczniom z lat poprzednich „Bogurodzicę”, wyjątki z kazań świętokrzy-

skich, gnieźnieńskich, psalterza floriańskiego, rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa, wyjątki legendy o św. Aleksym, Rozmowę mistrza ze śmiercią. Analiza fragmentów pozwoli dopiero na syntezę, przynoszącą w konsekwencji odpowiedź na zagadnienia pierwszej części programu. Rzuca się w oczy dysproporcja ilościowa i jakościowa między produkcją łacińską a polską, niski stan oświaty, twórczość literacka jednostek, pochodzących z warstwy duchowieństwa. Chrześcijaństwo przenika równocześnie w szerokie masy, wytwarza się konieczność posługiwania się językiem ojczystym; wyrastają pierwsze zabytki polskie o charakterze religijnym, kościelnym, wskazujące na ścisłą łączność człowieka z kościołem. Szczegółowy rozbiór Bogurodzicy wskaże na początki oryginalnej twórczości, ujawnionej w zwartej formie rytmicznej, bogactwie form językowych, skomplikowanej melodii, a jej historia na związek życia rycerskiego z religijnym. Kronika Kadłubka podkreśla wyraźnie przewagę autorytetu kościelnego w życiu społecznym; tym samym duchem hierarchicznym przesiąknięte jest i dzieło Długosza. Atmosferę duchową średniowiecza, jego ideały, przejawiające się w negacji życia ziemskiego i ascezie, uzmysłowi znana już uczniom legenda o św. Aleksym, uzupełniona lekturą jedyne go utworu czytanego w tym okresie w całości „Rozmową mistrza ze śmiercią”. Rzuca utwór ten ciekawe światło na problematykę średniowieczną, zagadnienie śmierci, dydaktyzm poezji średniowiecznej, wyrastający z metafizycznej postawy wobec świata.

Oczywiście dla syntezy to za mało, zupełnie zaś niewystarczające, o ile chodzi o pobieżne choćby podmalowanie obrazu średniowiecza w Europie. Dla uzyskania szerszej perspektywy sięgamy do wyjątków „Pieśni o Rolandzie” i „Jerozolimy wyzwolonej” Tassa — w których w całym blasku i okazałości widnieją ideały bujnego życia rycerskiego Zachodu. Nawiązanie do lektury „Krzyżaków” Sienkiewicza pogłębi nasze rozważania. Zamykamy średniowiecze analizą artykułu Łempickiego z encyklopedii „Świat i życie”, podającego w przystępnej i jasnej formie elementy średniowiecznego poglądu na świat i etapy ewolucji tego poglądu.

W przeciwieństwie do indukcyjnego rozwijania przejawów kultury średniowiecznej — epokę humanizmu rozpoczynam od

nakreślenia zasadniczych cech nowej ery. W oparciu o zdobyty już przez uczniów materiał da się wydobyć zasadnicze czynniki, które wpłynęły na przełom duchowy i kształtowanie się nowego poglądu na świat. Są nimi: odkrycia, wynalazek druku, rozwój nauk przyrodniczych, zainteresowanie się starożytnością, reformacja. Lektura dobranych artykułów i wyjątków rozpraw uwypukli podstawowe rysy nowych czasów. Wybieram następujące artykuły: Höffdinga: Odrodzenie i wieki średnie, Burckhardta: Jednostka w epoce renesansu, artykuły z encykl. „Świat i życie” Humanizm, Renesans, Reformacja, fragment z dzieła Machiavela „O księciu”. Zestawienie treści daje dostateczny pogląd na formy nowego życia, ilustruje dokładnie dwa pierwsze zagadnienia drugiej części programu, pozwala na przejście do rozważań, związanych z rozwojem humanizmu w Polsce. Naświetlanie tego zagadnienia rozpoczniemy znów od ogólnej charakterystyki, podanej przez Chrzanowskiego, Piliata, Brücknera (Dzieje kultury polskiej). Bezpośrednio z analizą podstaw historyczno-politycznych i obyczajowych łączy się bogata literatura polityczna. Uwzględniamy ją też w pierwszym rzędzie, rozpatrując na podstawie wyjątku głębokie ujęcia ówczesnej rzeczywistości na przestrzeni od Ostroroga aż do Skargi. Uczniowie w toku lektury gromadzą notatki, zapiski, uwagi, wnioski. Będą się one układały według trzech zasadniczych wytycznych: 1. jakie przejawy potęgi Polski akcentują pisarze polityczni XVI w., 2. jakie wady i błędy ustroju i społeczeństwa wytykają i jakie stąd płynące dla społeczeństwa konsekwencje przewidują, 3. jakie projekty naprawy państwa przewidują. Odnośnie do trzeciego momentu wysunie się na czoło olbrzymia postać Modrzewskiego, wybiegającego myślą daleko poza swój wiek. Jego projekty w sprawie polityki zbożowej, stabilizacji cen artykułów pierwszej potrzeby, importu, praw jednakowo obowiązujących dla wszystkich, kierunku wychowania — są niezwykle ciekawe i przybliżają go do naszych czasów, w których tak wiele mówi się o „planowej gospodarce” i „interwencjonizmie państwowym”. W porównaniu z nim niknie postać złego nauczyciela społeczeństwa szlacheckiego Orzechowskiego, świetnego stylisty; kruchą podbudowę logiczną jego wywodów przysłania obrazowość i plastyka przedsta-

wienia. Zestawienia przejawów słabości, błędów, zaniedbań społeczeństwa nie zrównoważy rzeczywisty fakt jego prawdziwej potęgi politycznej i kulturalnej. W umysłach uczniów musi powstać obraz ogólny negatywny. Zaradzić temu mogą w przyszłości wszechstronniej dobrane wyjątki z dzieł pisarzy politycznych. Przegląd poetów humanistycznych rozpoczynamy od elegii Janickiego „O sobie samym do potomności”, wykazując elementy nowego światopoglądu. Z dwoma utworami Reja zapoznaliśmy się już z racji omawianej literatury politycznej, obecnie wyjątki z „Żywota człowieka poczciwego” pozwolą na pełniejsze uwypuklenie jego twórczości pisarskiej. Zreferowanie monografii Windakiewicza o Reju i artykułu Chrzanowskiego „Dlaczego Rej jest ojcem literatury” dopełni całości obrazu. Wysłuchanie tematu „Człowiek poczciwy Reja a dworzanin Górnickiego” rzuci ciekawe światło na odrębność umysłowości domorośłego samouka i wykształconego humanisty. Przed przystąpieniem do omawiania twórczości Kochanowskiego dwie lekcje poświęcam na omówienie ideowej i artystycznej zawartości Antygony. Z bogatej twórczości Kochanowskiego w całości uwzględniamy „Odprawę posłów greckich”, „Treny”, resztę czytamy w wyjątkach. Ogólną charakterystykę twórczości Kochanowskiego, która objąć musi cały ogrom treściowych, artystycznych i językowych zagadnień dotyczących tego poety, opieramy o bogatą lekturę pomocniczą, w zakres której wejdą takie rzeczy jak monografia Windakiewicza, studia Krzyżanowskiego (Od średniowiecza do baroku), Chrzanowskiego (Na szczytach kultury staropolskiej), Chlebowskiego (Pisma). Nie podobna ujawnić w ramach artykułu szczegółowego rozprawienia dydaktycznego tej pracy. Wyborem poezji Sępa-Szarzyńskiego zamykamy listę wybitnych utworów XVI w., zbierając w retrospektywnym rzucie ostateczne wnioski i uogólnienia. Wydana broszura St. Łempickiego „Rola wieku złotego w dziejowym procesie formowania się polskiej kultury duchowej” ułatwi w przyszłości całkowite wyczerpanie zagadnienia, zamykającego przegląd kultury złotego wieku.

Obszerność materiału programowego, brak pomocniczej lektury zmusił mnie do skorzystania z elastyczności programu i ograniczenia do minimum materiału XVII w. W nakreśleniu

drogą wykładu polityczno-społecznego tła pomocnymi jak zwykle będą „Dzieje kultury” Brücknera (Państwo — Życie rodzinne i towarzyskie — szkoły — nauka). Przypominamy obrazowe przekroje czasów znanej uczniom „Trylogii”, poznanej z bieżącej lektury „Dumy o hetmanie” Żeromskiego i „Złotej wolności” Kossak-Szczuckiej. Z całości literackich uwzględnimy jedynie „Pamiętniki” Paska, poza tym korzystamy jedynie z wyjątków Szymonowicza (Kołarze, Żeńcy, Pomarlica), prozy Birkowskiego, „Wojny chocimskiej” Potockiego (wyjątki podane zarówno w wypisach Chrzanowskiego i Kleinera), „Psalmody” Kochowskiego. Materiały te wraz z poprzednimi uwagami dotyczącymi całości kultury pozwolą na dostateczne omówienie zagadnienia programu „Wyras duchu religijnego i rycerskiego w literaturze polskiej XVII w.”, a wybrane wyjątki z przerobionych „Pamiętników” Paska, uzupełnione drobnymi wierszami Potockiego i Kochowskiego, rzucą światło na obyczajową stronę życia szlacheckiego. Syntezę całości kultury XVII w. uzupełnimy zreferowaniem artykułu o baroku z encyklopedii „Świat i życie”, przy czym posłużyć się musimy koniecznemi ilustracjami dla wyrobienia poglądu na styl epoki. W punktach ustalimy cechy życia i poezji baroku. Cechy poezji będziemy się starali podchwycić na lirykach Morsztyna, poezji Potockiego. Porównanie wyników obserwacji nad językiem i stylem w. XVI z takimi samymi obserwacjami dotyczącymi w. XVII, wykaże różnicę językowej ekspresji pisarskiej tych dwu odrębnym życiem pulsujących epok. Z braku materiału z konieczności ograniczyć musimy zasób bogatej literatury mieszczańskiej i sówizdrzałskiej do nikłego wyjątku „Albertus z wojny”, dość blado zresztą ilustrującego jej arcyciekawą treść. Charakterystykę czasów saskich najlepiej oprzeć na źródłowych materiałach, jakich dostarczy nam praca Feldmana „Czasy saskie” — wybór źródeł. Przeczytane w klasie wyjątki z pamiętnika Moszczeńskiego, Wybickiego, Moszyńskiego, wyjątki z „Nowych Aten” Chmielowskiego zobrazują umysłowość szlachecką tych czasów. Te same źródła posłużą równocześnie do skreślenia początków odrodzenia i zaznaczenia kierunku pracy pierwszych reformatorów. Wyjątki z pism Konarskiego (Ustawa dla C. N., O skutecznym rad sposobie, O uszczęśliwieniu własnej ojczyzny), Ja-

blonowskiego (Skrupuł bez skrupułu), Leszczyńskiego (Głos wolny wolność ubezpieczający) wykażą, że reformatorzy widzieli główne zło w niskim poziomie oświaty, oglupieniu politycznym, upadku moralnym i ucisku stanów niższych, upadku gospodarczym i stosownie do tego wytyczyli właściwy kierunek reformie, na czele której stanął nieśmiertelny Konarski. Lektura niektórych rozdziałów książki Smoleńskiego „Przewrót umysłowy w Polsce XVIII w.” wprowadzi nas w atmosferę XVIII w., naświetli momenty walki reformatorów z konserwatystami, wysunie na czoło zagadnień hasła nowej epoki — racjonalizmu.

W konstruowaniu obrazu XVIII w., nurtujących w nim prądów, światopoglądu pomocne będą rozdziały literatury Piłata, Chrzanowskiego, Kleinera poświęcone podmalowaniu tła, rozdział drugi książki Wojciechowskiego: Wiek oświecenia, artykuły encyklopedii „Świat i życie”: Oświecenie Łempickiego i Racjonalizm Ingardena. Naświetlenie ideologii oświecenia znajdziemy również w broszurce Chrzanowskiego „Chleb macierzysty”, „Ody do młodości” str. 20—30. Rozprawa Łempickiego z książki „Renesans, oświecenie, romantyzm” jest za trudna. Rozbiór powyższych artykułów wyjaśni istotę podstawowych pojęć, ujmie w konkretnej formie dążności wieku, rozwinie działalność przedstawicieli i reformatorów, uwydatni przejawy literatury polskiej i wskaże jej związek z kulturą zachodnio-europejską. Liczba całości lektury, przeznaczonej na ten okres, jest stosunkowo duża. Uczniowie przeczytali i przygotowali do dyskusji część pierwszą „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadków”, Zabłockiego: „Sarmatyzm”, Niemcewicz: „Powrót posła”, Molière’a: „Skąpca”. Z wyjątków obszernych poznamy twórczość Krasickiego (Myszeida, Monachomachija, Satyry, Bajki, Pan Podstoli), Naruszewicza, Trembeckiego, Karpińskiego, Staszica, Kołłątaja. Najodpowiedniejszym źródłem poznania artystycznego i obyczajowego oblicza epoki byłaby niewątpliwie książka St. Wasylewskiego: Na dworze króla Stasia, lub też Rzewuskiego „Listopad”, przewidziany w programie na rok drugi. Wobec braku pierwszej, wątpliwości co do drugiej, idziemy po linii najmniejszego oporu i posługujemy się niejednokrotnie już cytowanym na tym miejscu dziełem

Brücknera (t. III, Tło dziejowe, Król i dwór, Szkoła i nauka). W oparciu o ten materiał oraz wywody i wnioski poprzednie uwypukli się w sposób jasny życie umysłowe i artystyczne w dobie St. Augusta, rozbiór zaś treści podanych powyżej wyjątków utworów i omówienie poetyckich indywidualności wykażą „tworzenie nowych wartości i różnorodność kierunków literackich”. Centralnym punktem rozważań będzie twórczość Krasickiego. W skreśleniu jego charakterystyki literackiej posiłkujemy się znakomitą monografią Wojciechowskiego. Omawianie utworów dramatycznych Zabłockiego i Niemcewicz po poprzedzi lektura „Skąpca”, a uzupełnią referaty uczniów o rozwoju poezji dramatycznej, oparte o pracę Szyjkowskiego „Dramat w Polsce”. Szczegółowe rozważania ujawnią kierunek literatury XVIII w., jej dążność reformatorską w walce z obskurantyzmem, konserwatyzmem szlacheckim, snobizmem i ujemnymi wpływami francuszczyzny; rozpatrzenie odrębności stylu i języka ujawni cenne jego walory, doskonałość w osiągnięciu jasności, przejrzystości, logiczną konstrukcję niespotykaną w innych wiekach. Ducha ożywiającego reformatörów politycznych XVIII w. wskrzeszą wyjątki prozy Kołłątaja i Staszica, wyrażające ideały i enuncjacje polityczne, które znalazły realny wyraz w paragrafach majowej konstytucji. Artykuł Chrzanowskiego „Hugo Kołłątaj” skryształizuje umysłowość, życie i charakter twórcy konstytucji. Syntetyczne zebranie i zgrupowanie materiału uplastyczni znaczenie tej epoki w historii kultury polskiej.

Do historii literatury porozbiorowej wybieram podręcznik Kridla, zawierający obok ogólnych charakterystyk epok i ludzi wyjątki z dzieł. Zaraz pierwszy rozdział ułatwi nam wyczerpanie wiadomości zagadnienia programu odnośnie do głównych ośrodków życia kulturalnego po upadku kraju. Zarys ten życia umysłowego podaje w formie wykładu. „Nasz hymn narodowy” Chrzanowskiego wprowadzi nas w obręb zagadnienia drugiego, na całkowite wyczerpanie którego pozwolą zebrane fakty historyczne oraz wyjątki „Wiersza do Legiów polskich” Godebskiego. Poetycznym obrazem wielkiej legendy Legionów jest znany uczniom poemat „Pan Tadeusz”. „Hymn do Boga” Woronicza zainicjuje krótki przegląd najważniej-

szych utworów piśmiennictwa do początków romantyzmu. Lekturę „Barbary Radziwiłłówny” Felińskiego jako głównego przedstawiciela klasycyzmu poprzedzamy „Cydem” Corneille’a, co pozwoli nam na uwydatnienie technicznych i ideowych związków między francuską tragedią klasyczną, której wielbicielem był Feliński, a pseudoklasyczną tragedią polską. Po odczycaniu i analizie „Ody na zawarcie pokoju” Koźmiana i wyjątków jego ziemianstwa przechodzimy do nakreślenia treściowych i formalnych wartości obozu klasyków. Walkę o czystość języka, prowadzoną przez cały w. XVIII, zobrazuje fragment z rozprawy Śniadeckiego „O języku polskim”. Zagadnienie twórczości Aleksandra Fredry rozpoczynamy od lektury wyjątków jego pamiętników „Trzy po trzy” (Kridl IV, 48—56). „Zemstę” uczniowie znają z gimnazjum, „Śluby panieńskie” przeczytali. W drodze dyskusji ustalamy podstawowe myśli dotyczące: zawartości treściowej, ideowej i artystycznej komedii fredrowskich, dynamikę akcji, plastycznie skreślone typy, humor, komizm, świetne dialogi. Zestawienie „Sarmatyzmu” z „Zemstą” uwydatni olbrzymi postęp w rozwoju poezji dramatycznej, będzie punktem wyjścia do omówienia znaczenia Fredry w literaturze. Instruktywną rzeczą będzie wspólne rozpatrzenie zarzutów postawionych Fredrze przez Goszczyńskiego i rozwinięcie dyskusji na temat ich słuszności.

Lektura obszerniejszych ustępów rozprawy Brodzińskiego „O klasyczności i romantyczności” postawi nas in medias res nowego zagadnienia. Dojście do niego ułatwić musi wykład. Z rozprawy Brodzińskiego szczegółowego potraktowania wymagają tematy: Klasyczność francuska, Co to jest romantyczność, Romantyczność niemiecka, Literatura polska wobec klasyczności i romantyczności. Odpowiedzi zobrazują dążności nurtujących zmian duchowych, szukających dla siebie „nowego wyrazu poetyckiego”. Zrodziły się one częściowo pod naporem nowych faktów, jakie stworzyła rzeczywistość polska po roku 1815, częściowo pod hasłem nowych wpływów. W ogólnej dyskusji, jaka się rozpętała, zabrali głos: Śniadecki w „Dzienniku Wileńskim” i Mochnacki w „Dzienniku Warszawskim”. Streszczenie tych poglądów podajemy sami, posługując się doskonale dobranymi cytataми z literatury Komarnickiego,

cz. II. Pojawienie się na widowni Mickiewicza radykalnie zmienia sytuację. Przed przystąpieniem do rozbioru dzieł z góry zapowiadamy uczniom, ażeby zbierali materiał do końcowych rozważań dotyczących nowego prądu, równocześnie czytali jedną z pozostających do ich dyspozycji monografii o Mickiewiczu (Chmielowski, Kallenbach, Kleiner, Windakiewicz). Młodość poety wyjaśni obszerniej artykuł Kallenbacha „Kraj lat dziecinnych” (Czasy i ludzie), działalność filomacką wyjątki z „Wyboru pism filomackich” Łuckiego i utwory programowe samego Mickiewicza: Już się z pogodnych niebios, Pieśń Filaratów, oraz Oda do młodości, uzupełniona lekturą rozprawki Chrzanowskiego „Chleb macierzysty Ody do młodości”. Zagłębianie się w treści tych utworów pozwoli na wydedukowanie podstaw nowego światopoglądu. Pod tym względem ciekawą będzie „Romantyczność” z zawartym w niej w miniaturze programem romantyzmu. Listę znanych uczniom ballad rozszerzamy jedynie o „Kurhanek Maryli” i na tej podstawie ustalamy technikę tego ulubionego w początkach romantyzmu rodzaju poetyckiego. Nawiązujemy przy omawianiu ballad do utworów Karpińskiego, tłumaczeń dum angielskich Niemcewicz. Wiersz „Żeglarz” przez podkreślenie indywidualizmu wprowadza nas w nową fazę twórczości Mickiewicza, której szczytem będzie Dziadów cz. II i IV. Ideę przewodnią cz. II łatwo ustalić, trudniej o dydaktyczne podejście do cz. IV. Rozpoczynamy od „Upiora”, wykazując jego związek z całością. Punktem zaczepienia dla dalszych rozważań będzie dwuwiersz „Wybiło dwie godziny: miłości, rozpacz; A teraz następuje godzina przestrogi”. Omawiamy każdą z tych godzin, starając się wydobyć ważniejsze przeżycia Gustawa, jego wynurzenia, skargi, przypomnienia, uwagi odnoszące się do głównego zagadnienia. Takie spojrzenie doprowadzi uczniów do wniosku, że całość IV cz. Dziadów nie jest znów aż tak chaotyczna jakby się to po pierwszym czytaniu wydawało, ale ma zawiązki logicznej konstrukcji. Ustępy końcowe łączą ideologicznie obydwie części, wskazując zresztą na przewyżczenie postawy egotycznej poety. Wykład wprowadzi uczniów w atmosferę „Sonetów krymskich”. Zwrócimy w nim uwagę na etapy życia Mickiewicza w Rosji, pobyt w Odessie, wycieczkę na Krym, nowe wrażenia

i przeżycia. Wybór dwunastu najpiękniejszych sonetów pozwoli uczniom zorientować się w nowym rodzaju twórczości. Sonety stoją na szczytach artystycznych osiągnięć Mickiewicza i jedynie estetyczny punkt widzenia da się zastosować przy ich rozpatrywaniu. Obok uwzględnienia pojęciowych, zmysłowych i psychologicznych momentów sonetów stale rzucałyśmy pytanie: *jak* i obserwujemy składniki techniki poetyckiej poety. Na wariantach tekstu „Stepów akermanskich” widzimy celową pracę poety nad znalezieniem właściwego a artystycznie wartościowego wyrazu poetyckiego. Odczytaniem wyjątków artykułu Mochackiego „O sonetach Adama Mickiewicza”, oraz wyjątków z listu Morawskiego do Koźmiana — dotyczącego sonetów — kończymy nasze rozważania i zamykamy je krótką powtórką. Lektura „Konrada Wallenroda” wyłania dwa zasadnicze zagadnienia: kwestię kompozycji poematu, oraz wyjaśnienie przewodniej myśli. Idea utworu, w wyjaśnieniu której pomocnym będzie artykuł Tretiaka z jego książki „Kto jest Mickiewicz”, znamionuje przełom duchowy Mickiewicza, nowy etap twórczości, której centralnym zagadnieniem będzie „Ojczyzna”. Nastrój poematu zadzierżgnął węzły duchowe między poetą a młodym pokoleniem, które predestynowało go na wodza duchowego pokolenia. Znaczenie „Wallenroda” podkreślimy przez wprowadzenie lektury opinii ówczesnych o poemacie, a zwłaszcza sądu Mochackiego z dzieła „O literaturze XIX w.” „Wallenrod” wysunął na czoło problem narodowy. Odtąd będzie on na długi okres czasu dominował w literaturze. Specyficzne naświetlenie znalazł w „Mowie o narodowości Polaków” Brodzińskiego. Przegląd podstawowych myśli tej rozprawy — uzupełniony uwagami Chrzanowskiego na ten sam temat, zakończy naszą całoroczną pracę. Rekapitulacja okresu ostatniego, interpretacja zanotowanych przez uczniów w toku nauki notatek i materiału — oraz ustalonych faktów pozwolą na wydobycie głównych cech romantyzmu w dotychczasowym rozwoju. Są nimi: zwrot do metafizyki (Romantyczność, Dziady cz. II, IV), indywidualizm (Żeglarz, Dziady cz. IV), rozbudzenie świadomości narodowej (twórczość Filomatów, Grażyna, Konrad Wallenrod)... Dla uzupełnienia rozważań o lekturze dodam, że uczniowie liceum korzystali jeszcze ze wzorowo funkcjonującej

lotnej biblioteki Ogniska metodycznego w Katowicach. Przeczytali w ten sposób „Don Kichota” Cervantesa, Chestertona „Niedowiarstwo ks. Browna”, Jeża „Uskoki”. Utworów tych nie mogłem uwzględnić w planie, a z braku czasu nie poświęciłem im też wiele uwagi. Wykorzystałem je jedynie do ćwiczeń pisemnych, sprawozdania o charakterze recenzji, co jest przewidziane przez program. Nie tknąłem natomiast zupełnie przewidzianego przez program działu utworów „najwybitniejszych współczesnych pisarzy” i do dziś nie wyobrażam sobie jasno, jak pracę w tym kierunku zorganizować wobec przeładowania programu i katastrofalnego braku czasu.

Metoda pracy

W związku z dyskusją o wartości i znaczeniu prasy w życiu publicznym powiedział ktoś, że tylko prasa, która nie ogłupia swoich czytelników, ma rację bytu. To samo mutatis mutandis można by powiedzieć o metodach pracy w szkole. Mniejsza z tym, jakie, byle by doprowadziły do celu, a co najważniejsza, nie ogłupiały! Program liceum pozostawia nauczycielowi swobodę w wyborze metody. Nie podobna oczywiście posługiwać się metodami sprzecznymi z psychologią młodzieży, czy sposobami i podejściami, które by w niczym nie wzbogacały osobowości wychowanków. Należy się również wystrzegać nużącej rozwlekłości, zabijającej wszelką inicjatywę i zainteresowanie i kierować się ekonomią czasu. Jak to wynika z rozważań nad rozwijaniem zagadnień programu, sposób naszego postępowania jest analityczno-syntetyczny. Albo zbieramy materiał, gromadzimy wyjątki utworów, cytaty, notatki itd. dla wysuwania szerszych, ogólniejszych wniosków, albo też wychodzimy od gotowych syntez, aby w ich ramach pomieścić szczegółowe przypadki i przejawy. O ile chodzi o samo dzieło literackie, to po zdefiniowaniu ogólnego wrażenia i podkreśleniu osobistego nastawienia analizujemy je, aby znów w ostatecznym zestawieniu stworzyć syntezę, w której ramach tkwić będą już emocjonalne i poznawcze czynniki naszej psychiki. Wobec tego, że znaczną część pracy wykonać muszą uczniowie w domu, że w pewnych działach gromadzić trzeba materiał przez dłuższy okres czasu, okazała się potrzeba zastosowania

w pierwszym zwłaszcza okresie czasu metody pracy „pod kierunkiem”, której najbardziej realnym i konkretnym celem będzie zapoznanie uczniów z metodą pracy, sposobami gromadzenia materiału językowego i literackiego, potrzebnego do ostatecznych wniosków, sposobami traktowania i przyswajania sobie większych całości. Metoda wykładowa znajdzie szersze zastosowanie aniżeli w gimnazjum. Posługujemy się nią dla podmalowywania tła historyczno-politycznego epok, uwydatniania związków i łączności pomiędzy poszczególnymi wiekami, kreślenia sylwetek pisarzy. Metoda erotematyczna narzuca się nam wprost przy czytaniu wspólnym w klasie mniejszych tekstów, zwłaszcza gdy chodzi o wydobywanie walorów artystyczno-estetycznej natury. Uważam, że będzie ona najodpowiedniejsza przy lekturze „Sonetów krymskich” czy „Farysa”. Najobszerniejsze zastosowanie będzie miała jednak metoda dyskusyjna oraz dokładniej opisana przez dr. Szyszkowskiego w Poradniku metoda „współpracy” albo „podziału pracy”, zwłaszcza jej odmiana opracowywania ogólnego, szerszego tematu w grupach. Do pracy tej jednak potrzebne są bogato zaopatrzone w pomoce pracownie; do czasu ich zorganizowania wystęgiwać się będziemy musieli referatami indywidualnymi.

Nauka o języku

Nauka o języku ujęta jest w programie w formie wybranych zagadnień, które należy opracowywać „okolicznościowo” i wiązać w naturalny sposób z materiałem literackim. Podnosiły się głosy przeciw zbyt szczupłemu uwzględnieniu w programie liceum nauki o języku i niesystematycznemu jej traktowaniu. Doświadczenie wykazuje jednak, że przy obecnym, nadmiernym obciążeniu literackim programu trudno by było o szczegółowszą analizę językowych problemów. Z książek pomocniczych w rachubę wchodzi: podręcznik Klemensiewicza dla liceów, w systematyczny sposób rozwijający zagadnienia programu, co widać choćby z samego zestawienia spisu treści z programem, rozprawka Szobera: Pochodzenie i rozwój polskiego języka literackiego, tego samego autora „Życie wyrazów”, Taszyckiego „Zabytki języka polskiego”, częściowo Słoińskiego „Historia języka polskiego”.

Fragmety piśmiennictwa średniowiecznego posłużyć mogą doskonale do omówienia zagadnienia zmienności znaczeń i form językowych w czasie. Rozpoczynamy od pisowni. Którykolwiek z przeczytanych fragmentów języka staropolskiego posłużyć może do wyjaśnienia pisowni tym więcej, że podane są zwykle w oryginale i transkrypcji. Konstatujemy nieudolność grafiki aż do XVI w. Dla uwydatnienia zmienności form językowych zebrać musimy odpowiedni materiał. Lekcja przygotowawcza posłuży na objaśnienie różnorodności zmian w zakresie głosowni, odmiany, budowy wyrazów, składni oraz odpowiednich informacji technicznych w odnotowywaniu form charakterystycznych. Stosownie do ustalonego podziału uczniowie wynotowują w odpowiednich rubrykach formy, które swym brzmieniem czy budową gramatyczną odbiegają od form współczesnej polszczyzny. W toku nauki stale należy kontrolować zapiski uczniów, korygować błędy i niedopatrzenia, które z początku zwłaszcza są dość częste. Wnioski będą ujmowały podstawowe, najważniejsze zmiany bez przekraczania ram programu. Ustalić się dadzą z łatwością następujące zjawiska: 1. samogłoski ścieśnione *a*, *e* (zaznaczamy, że *a* ścieśnione znika dopiero w XVIII w., *e* w XIX), 2. zanikanie nosowości w formach zaimkowych *sie*, *cie*, *mie*, 3. grupy *ir*, *yr*, *irz*, *yr*, które przekształcają się dopiero w ciągu XVI w. w *er*, *erz* (wirzch, smirć, pirwsza itd.), 4. ustalanie się samogłosek nosowych *a*, *e*, 5. prejotacja samogłoski *i* (jich itd. b. częste), 6. w zakresie odmiany rzeczowników męskich miejscownik l. p. ma końcówkę *e*; stąd takie formy jak w Bodze, na obłoce; końcówka *i* (*y*) owie w mianowniku l. mn. obejmuje takie rzeczowniki jak ptacy, baranowie (oni słońowie ściągali swoje paszczęki — Hist. Aleksandra); biernik rzeczowników żywotnych równy mianownikowi, stąd zwrot „wsiadszy na swój koń” Hist. Aleksandra; biernik rzeczowników twardotematowych kończy się na *y*, *i*, stąd formy grzeszniki, ptaki; miękkotemat na *e*, stąd męże, miecze (rzucili się mocnie na męże); narz. l. mn. rzeczowników męskich *y*, *i*, z grzeszniki, z pany; miejsc. *ech*, *och* (po siedmiu dniach, Biblia król. Zofii, po sadkoch, ogródkoch, Rej); w zakresie odmiany rzeczowników żeńskich miękkotematowe mają w dopełniaczu *e*, *ej* (wole, dziewice, jutrzniej nie słychać — Rej); cel. l. mn. tych

rzeczowników ma końcówkę *am*, a więc żonom, dziewczom; biernik l. p. *ę*, o ile mianownik kończy się na *a* krótkie, *ą*, o ile kończy się na *a* długie; w zakresie zaś wszystkich rodzajów napotykamy szczątki liczby podwójnej (plecoma swoima, oczyma twyma, Psalm 90; dwie lecie przed tym miesiącem, Ezop; dwie gałęzce, Rej); 7. zmianę formy liczebnika jedenaście i dalszych (jeden na dziesięcie, jedennadzieście, jedennaście, jedenaście; sześćnaście lat — Legenda o św. Aleksym, w jenemnaście dniu, Bibl. król. Zofii); 8. formę biernika zaimka wskazującego *on* w rodzaju męskim, która brzmi *ji*, a powtarza się stale w zabytkach; to samo dotyczy formy zaimka względnego *jen*, *jenże*, która panuje niepodzielnie; 9. wypuklenie rzeczownikowej i zaimkowej odmiany przymiotników (mił, wesoł, zdrów); 10. w zakresie czasownika odmianę czasu teraźniejszego słowa posiłkowego być (z nim jeść w zacząłce, przyjemna mój jeść, Psalm 90), uwydatnienie większego bogactwa czasów (imperf. aoryst.), budowę czasu przeszłego złożonego (był jeść), formę rozkaznika na *i* (wstani, puści człowieka tego, zyszczy, spuści), imiesłowów na *ę* i *w* (a dzięki dając jemu, ogonem machając, a radość zwiastując — B. kr. Z., powstaw ślepy ociec, a podaw rękę wodzowi, szedw do chrósta); 11. zależność składni polskiej od łacińskiej (ten był oćca barzo lepszy itd.). Po dostatecznym naświetleniu tych spraw uczniowie zyskują prócz konkretnych wiadomości i informacje i podstawy do samodzielnego rozpatrywania zjawisk językowych następnych wieków, koniecznych do zrozumienia ewolucji języka.

Zagadnienia związane ze zmianą wyrazów zatytułowane w programie jako „Powstanie i zanikanie wyrazów”, „Najważniejsze przyczyny zmian” nie przedstawiają większych trudności wobec ich gruntownego i metodycznego naświetlenia w podręczniku Klemensiewicza. Znajdziemy tu właśnie przykłady różnorodnych zmian z podaniem ich genezy. Jediną metodyczną przeszkodą będą trudności ścisłego zespolenia naszych rozważań z przerabianymi tekstami. Lektura bieżąca może tu być jedynie punktem wyjścia. O ile chodzi o wyrazy zapożyczone, to praca rozłożona być musi na dłuższy okres. Według naszych wskazówek uczniowie zebrać muszą materiał z poszczególnych wieków i wychodząc od ich notatek rozpocząć

możemy dopiero rozważanie nad kwestią zapożyczeń, w czym będzie nam pomocnym w dalszym ciągu podręcznik Klemensiewicza. Problem zmian kończymy referatem, opartym na rozprawce Szobera „Życie wyrazów”. W związku z XVI w. pozostaje nam jeszcze do omówienia problem powstawania i doskonalenia języka literackiego. Są tu dwie rzeczy do podkreślenia: 1. wyjaśnienie pochodzenia języka literackiego, 2. wykazanie, o ile możliwości konkretne, doskonalenia się języka, większego jego bogactwa itd. W pierwszym wypadku odnosimy się do broszurki Szobera (Pochodzenie i rozwój polskiego j. literackiego), w wypadku drugim sprawa jest dość skomplikowana. Wykazać jasno i dostęпно drogę rozwoju języka nie jest rzeczą łatwą. Klemensiewicz w swoim podręczniku uciekł się do zestawienia analogicznych tekstów z różnych okresów czasu — a więc w pięciu różnych redakcjach. Zestawienie wykazuje ciągły postęp, coraz doskonalsze formy ekspresji. Jest to jedynie możliwy, poglądowy sposób przedstawienia tych zjawisk, mający jedynie tę ujemną stronę, że dobór analogicznych tekstów na podstawie których można by wyczerpać cały zakres zagadnienia, jest ograniczony. Czynniki rozwoju języka lit. w w. XVI podaje również Klemensiewicz w szóstym rozdziale swego podręcznika, dodać należy jedynie to, że w związku z przeglądem zabytków językowych każdego wieku zwracać musimy uwagę zarówno na właściwości językowe, jak i na wysiłki jednostek w kierunku doskonalenia form języka, co dopiero w rezultacie złożyć się może na całkowite wyświe tlenie powyższego zagadnienia. Zakończyć możemy spokojnie nasze rozważania o języku w tej klasie wybranymi przykładami z zakresu stylu poetyckiego. Z kwestią tą mamy już do czynienia przy lekturze Kochanowskiego, wystąpi ona jednak w całej pełni w związku z poezją Mickiewicza, a zwłaszcza przy lekturze jego sonetów.

Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu

Dokładniejsze zbadanie wytycznych programu dla ćwiczeń w mówieniu i pisaniu przekona nas, iż są one związane ściśle z treścią przerabianego materiału. Program liceum eliminuje szeroki zakres tematów związanych z obserwacją i prze-

życiem, dominujący na stopniu gimnazjalnym. Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu potraktowano wspólnie prawdopodobnie z uwagi na pewną analogię form ekspresji i ich współzależność. Od ćwiczeń pisemnych oddzielić możemy wyraźnie jedynie takie formy ustnych wypowiedzi, jak: 1. dyskusja nad tezami rozprawek uczniów czy autorów (z podkreśleniem takich momentów, jak argumentowanie i zbijanie tezy), 2. estetyczne czytanie i wygłaszanie urywków poezji i prozy, 3. porównywanie tych samych tekstów w wykonaniu uczniów lub w wykonaniu artystycznym, 4. recytacje zbiorowe. Oparte o tematy lektury dzieł naukowych, artykułów czasopism, odczytów radiowych i przedstawień, ćwiczenia w mówieniu i pisaniu przybierać mogą zasadniczo następujące formy: 1. sprawozdań i streszczeń, 2. recenzji z książek i artykułów, 3. rozprawek, 4. referatów i koreferatów, 5. redakcji wyników dyskusji, tekstów przedyskutowanych tez, 6. protokołów dyskusji, syntez lekcji. Dla pełnego rozwinięcia podanych form przewiduje program trzy rodzaje ćwiczeń: ćwiczenia w układaniu planu rozprawek, ćwiczenia słownikowe z zakresu terminologii humanistycznej i ćwiczenia poprawcze w związku z zauważonymi przez nauczyciela błędami uczniów w mowie i piśmie.

Jak technicznie i metodycznie rozwiązać powyższe zadania? Nowa forma wypracowania, jaką jest na tym stopniu rozprawka, z góry narzuca dłuższą, planową pracę, wymagającą i analizy źródeł i zebrania materiału i układu, co nie da się zamknąć w „krótkich wypracowaniach, pisanych w domu i w szkole”, o których mówi program. Te raczej posłużyć mogą do realizacji pozostałych form. Sposoby realizacji ćwiczeń pisemnych, do których omówienia ograniczę się w niniejszym artykule, mogą być różne. Wskażę pokrótce drogi własnego postępowania, zdając sobie sprawę z niedociągnięć i luk.

Podstawą kształcenia form ekspresji pisemnej uczniów pozostaną nadal dłuższe lub krótsze wypracowania, zapisywane w zeszytach przedmiotowych, przybywa zaś jako nowa postać rozprawka. Forma samych zeszytów jest rzeczą obojętną, praktyka jednak wykazała większą praktyczność notatników kartkowych nad zszywanymi. Co zapisuje uczeń w zeszycie

przedmiotowym? Notatki, sprawozdania z lekcji, syntezy i zamknięcia całości, wypracowania związane z normalnym tokiem nauki, spostrzeżenia dotyczące lektury obowiązkowej i uzupełniającej, związane z nimi wnioski, tezy, referaty i koreferaty opracowywane w związku z bieżącą lekturą. Notatki związane z lekcją muszą być zrobione w ten sposób, aby przy ich pomocy uczeń odtworzyć mógł w krótkim sprawozdaniu najważniejsze jej momenty i etapy. W zeszycie przedmiotowym zapisuje więc uczeń w dalszym ciągu krótkie wypracowania domowe, zeszyt ten pozostanie nadal obrazem jego pracy i należy też nań zwrócić bacniejszą uwagę. Dla zorientowania w charakterze tych krótkich wypracowań podam kilka tematów, wyrwanych z różnych okresów i wpływających z toku dyskusji przerebionego materiału. Jak rozumiem oddziaływanie i wpływy kulturalne? Klemens Janicki na podstawie elegii „O sobie samym do potomności”, Jakiego człowieka dzisiaj nazwałbym humanistą? Około jakich zagadnień grupują się myśli pierwszych reformatorów? Satyra na czasy współczesne. Filomaci a młodzież dzisiejsza. Prawdy martwe i prawdy żywe. Gustaw i Ksiądz w Dziadach Mickiewicza, ich stanowisko wobec życia i świata. Dlaczego Mickiewicz motto do Wallenroda wziął z pism Machiavela? — Oczywiście wypracowania nie mogą być ani zbyt obszerne, ani częste, bo absorbowałyby wiele czasu. Odczytuje się je w klasie przy uwzględnieniu dyskusji i ogólnych wskazówek.

Obok tych wypracowań piszą uczniowie wypracowania szkolne o charakterze ćwiczeń sprawdzających. Miejsce dawnych zeszytów szkolnych zajęły teczki z ruchomymi arkuszami. W teczkach składają wszelkiego rodzaju ćwiczenia redakcyjne szkolne, pisane w ciągu dwuletniego kursu, oraz elaboraty, rozprawki, o których będzie mowa. Ćwiczeń o charakterze sprawozdawczym napisali uczniowie trzy. Wobec przeładowania redakcji domowych tematami literackimi, albo związanymi z literaturą, w sprawdzających wypracowaniach szkolnych uwzględniłem tematy wolne, związane z obserwacją, przeżyciami, osobistymi refleksjami i wynurzeniami. W zakres tematów wchodziły takie dziedziny życia, jak: technika, przyroda, sport, teatr, kino, aktualne wypadki z życia politycznego itd. Z wy-

pracowaniami tymi wiązać można przewidziane przez program ćwiczenia poprawcze, które przybrać tu mogą formę bardziej systematyczną, aniżeli przy odczytywaniu wypracowań domowych, gdzie z konieczności wszelkie wskazówki muszą mieć charakter dorywczy i sporadyczny. Ruchoma forma arkuszowa pozwala na przerabianie chybionych redakcji. Dłuższa ocena ze wskazaniem zalet i usterek zastąpi w zupełności dawną notę.

Trzecim rodzajem wypracowań — to przewidziane przez program rozprawki. O ile rozprawka spełnić ma swoje zadanie, o ile ma wdrożyć uczniów do pracy samodzielnej, seminaryjnej, musi mieć postać poważniejszego elaboratu, musi być wynikiem pracy skupionej i systematycznej. W ciągu całorocznego kursu uczniowie pisali dwa elaboraty, rozprawki, w każdym półroczu po jednej. W elaboracie pierwszym zakres tematów był ograniczony i podyktowany przeze mnie, w wypracowaniu drugim uczniowie dobierali tematy sami z zakresu swej specjalności. Szczegółowsze podanie poszczególnych momentów pracy wyjaśni bliżej całą sprawę. Tematy elaboratu pierwszego pisanego po ukończeniu okresu w. XVI, były ściśle związane z treścią przerabianego materiału, a całe wypracowanie obliczone na pogłębienie i rozszerzenie zdobytych wiadomości. Do wyboru przedstawiłem uczniom następujące tematy: 1. Potęga i mocarstwowość Rzeczpospolitej w ujęciu pisarzy XVI w., 2. Antagonizmy religijne w oświeceniu literatury XVI w., 3. Jakie zagadnienia i problemy poruszane przez pisarzy XVI w. są jeszcze dziś aktualne? 4. Duchowa łączność pisarzy XVI w. z humanizmem zachodnio-europejskim, 5. Usterki i wady ustrojowe, społeczne i obyczajowe Polski, poruszane przez pisarzy XVI w., 6. Literatura i życie (wykazać ten związek na przykładzie piśmiennictwa XVI w.). W pierwszym etapie pracy mieli uczniowie wybrać jeden z odpowiadających im tematów, zebrać odpowiedni materiał, źródła i ustalić mniej więcej plan pracy. Przejrzenie i korekta tych wstępnych rozważań nasunęło szeregi spostrzeżeń natury bardziej ogólnej, uwag odnośnie do planu pracy. Dla utrwalenia pewnych wytycznych postępowania można wspólnie z uczniami zredagować szkic planu w oparciu o jeden z projektów uczniowskich z zaznaczeniem oczywiście, że jest to jeden z planów możliwych, niekrepujących swobody

nikogo. O ile chodzi o źródła, materiał, to uczniowie zobowiązani są do gromadzenia w pierwszym rzędzie materiału uwzględnionego w toku nauki tak z podręczników Kleinera-Balickiego, Chrzanowskiego, jak i czytanych w całości tekstów, poza tym sięgnąć muszą, zależnie od wybranego tematu, do opracowań specjalnych, szczegółowszych, pozostających do ich dyspozycji w pracowni humanistycznej, zebrać odpowiednią ilość cytatów i notatek. Nie mogę tutaj uwzględnić całości pomocniczej literatury, którą posłużyli się uczniowie w powyższym elaboracie, stwierdzić jedynie muszę jej szeroki zasięg — od używanych podręczników literatury — poprzez syntetyczne opracowania i monografie — aż do najnowszych oświeśleń zagadnień XVI w. w rodzaju dzieła E. Kwiatkowskiego: Dysproporcje, czy Zweiga: Erazma z Rotterdamu. W wyznaczonym terminie uczniowie oddali pierwszą redakcję, która znów dostarczyła danych do różnorodnych uwag, związanych z treścią i formą ekspresji. Z uwagami dotyczącymi techniki pisarskiej połączyć możemy przewidziane w programie ćwiczenia słownikowe z zakresu terminologii humanistycznej, względnie wszelkiego rodzaju ćwiczenia oddajemy uczniom do dalszej przeróbki w redakcji drugiej czy trzeciej, dodatnią bowiem cechą tego rodzaju pracy jest możliwość szerokiego uwzględnienia indywidualności uczniów, ich intelektualnych możliwości. Skończoną pracę oceniamy obiektywnie, uwzględniając ogrom włożonego w nią wysiłku i trudu.

Temat rozprawki drugiej wybierali uczniowie sami. Oczywiście nie podobna podawać tu całej skali i różnorodności tematów ani literatury pomocniczej. Zestawienie takich tematów jak: „Doktrynerstwo a oportunizm”, „Współczesne autokracje”, „Trzy religie monoteistyczne”, obok takich jak „Literatura jako czynnik kształcący duszę młodzieży”, „Myśmy przyszłością narodu”, „Teatr jako narzędzie propagandy”, czy „Przyczyny upadku państwa polskiego” świadczą dostatecznie o wielkiej rozpiętości zainteresowań. Na liście literatury pomocniczej widniały między innymi takie pozycje jak: Pisma Piłsudskiego, Brzozowskiego, Tatarkiewicza „Historia filozofii”, Brücknera „Dzieje języka polskiego”, Kota „Historia wychowania”,

* uwzględnienie wszelkiego rodzaju ćwiczeń stylistycznych
 które w treści są formą ~~opracowania~~ ~~opracowania~~ ~~opracowania~~ ~~opracowania~~ ~~opracowania~~
 i t. d.

Förstera „Wychowanie człowieka”, teksty Biblioteki Narodowej, artykuły Zielińskiego, Morawskiego, Sinki itd. Elaboraty te w formie rozprawek, które oczywiście dalekie będą od doskonałości, przechowują uczniowie w teczkach obok wspomnianych ćwiczeń sprawozdawczych i będą stanowiły dorobek ich poczynań kompozycyjnych. Obserwacje nad wynikami poczynań pisemnych doprowadzą nas do przekonania, że praca taka, daleka w samym swoim założeniu od szkolarskiej rutyny, da wyniki dobre, bo obliczona jest nie na kontrolowanie i klasyfikowanie ucznia, ale na jego kształcenie. Jedynym zarzutem, jaki można by było wytoczyć przeciwko całemu jej systemowi, jest zarzut obciążenia zwiększoną racją pracy samego nauczyciela. To prawda. Odpowiedzi na zarzut ten nie daję. Brzmiała by ona zbyt sentymentalnie w aż nazbyt realistycznej atmosferze, w jakiej żyje obecnie nauczyciel.

O referatach i koreferatach była już mowa. Piszą je uczniowie w zeszytach przedmiotowych, jako bezpośrednio związane z rozważaniami programowego materiału. Kilka słów jeszcze o protokołach lekcyjnych. Dawniejsze doświadczenie wykazało już ich jednostronność w systematycznym stosowaniu. Napisany z lekcji protokół musi być odczytany, poprawiony, uzupełniony, po czym oddany być może dopiero do osobnej teczki protokołów. Stosowanie protokołów przez cały rok musi być nudne. W praktyce tegorocznej ograniczyłem pisanie protokołów do wybranych lekcji, kierując w ten sposób pracą, aby każdy z uczniów w ciągu roku napisał przynajmniej dwa protokoły.

U w a g i k o ń c o w e

Nowa sytuacja, przed jaką stanął nauczyciel w roku bieżącym, musiała zaważyć na pociągnięciach w realizacji programu. Retrospektywny rzut wstecz zorientował nas dopiero, w jaki sposób układać ekonomicznie poszczególne części i składniki programu i lektury, aby wyrosła całość jasna i poprawna. Jest to doświadczenie na przyszłość. Rok pracy pozwolił jednak na wysunięcie pewnych wątpliwości i wniosków. Największą przeszkodą w realizacji programu jest zbyt obszerny materiał. Trze-

ba uciekać się do niezwyklej ekwilibrystyki, aby omówić i scharakteryzować pięć pełnych okresów kultury w ciągu jednego roku szkolnego. Nawet przy pięciu godzinach w liceum humanistycznym z trudem udało się dobrnąć do końca i to z pominięciem poważnych pozycji literackich. Stoimy wobec alternatywy: albo ograniczymy materiał do minimum, co wobec elastyczności programu byłoby możliwe, ale uczniowie nie zyskują wtedy tej pełni obrazu, jaką winno im dać liceum, albo uwzględnimy materiał obszerniej, a wtedy nie starczy nam czasu na gruntowne jego przerobienie i uwzględnienie samodzielnej pracy uczniów. Pozwolę sobie zacytować słowa dr. Szyszkowskiego ze wspomnianego już Poradnika. „Wszelki materiał naukowy ma więc swą wartość i swoją rację istnienia w szkole tylko o tyle, o ile może on być przerobiony na rozwijającą się w wychowanku jego strukturę duchową. Wówczas bowiem energia potencjonalna, tkwiąca w danym wytworze kultury, zmienia się z powrotem w energię kinetyczną osobowości”. Na takie jednak przerabianie materiału potrzebny jest czas. Wątpię, czy udało się komu zrealizować program w stu procentach. W najlepszym razie zabraknie czasu na utrwalenie podstawowych faktów w drodze racjonalnie zorganizowanej powtórki. Jeżeli brak czasu pozwolił ledwie na wyczerpanie materiału kl. I liceum, to co będzie w klasie drugiej, gdzie materiał rzeczowy jest daleko większy, lektura daleko obszerniejsza. Nie wiem, jaka będzie forma zakończenia liceum. Gdyby to miał być jednak jakiś poważniejszy egzamin, to w obecnych warunkach trudno by było wyobrazić sobie, skąd nauczyciel i uczniowie znaleźliby czas na gruntowniejsze powtórzenie całości materiału, co mogłoby być dopiero warunkiem pozytywnego rezultatu. To uwaga pierwsza. Druga odnosi się do pomocy naukowych. Dla realizacji programu rzeczą konieczną wprost będzie urządzenie i zorganizowanie pracowni humanistycznej, wyposażonej w bogatą bibliotekę dzieł pomocniczych, niezbędnych do pracy, o ile ta nie ma toczyć się po utartych drogach, ale oprzeć się na jakiejś takiej samodzielności uczniów. Oto dwie wątpliwości, które nasunęły się w toku rocznej pracy nad realizacją programu liceum.

Literatura zagadnienia:

1. Program nauki w państwowym liceum ogólnokształcącym.
2. Bogdan Suchodolski: Liceum ogólnokształcące.
3. Wł. Szyszkowski: Nauka języka ojczystego w świetle współczesnych postulatów dydaktycznych i pedagogicznych.
4. Wł. Szyszkowski: Dydaktyczne podstawy nauczania literatury w szkole średniej a zakres i metody nowych badań literackich.
5. Z. Klemensiewicz: Dydaktyka nauki o języku ojczystym.

Praca nad wychowaniem młodzieży

Zajęcia wychowawcze na terenie zakładu prowadziło Grono Nauczycielskie zgodnie z planem, wypracowanym na początku roku szkolnego przez Dyrektora i omówionym na konferencji wstępnej Rady Pedagogicznej. Plan obejmował zarówno ogólne zasady postępowania, jak i szczegółowe wytyczne dla poszczególnych klas. Elastyczny charakter planu umożliwiał jego dostosowanie do żywego materiału, z jakim pracowali opiekunowie klas.

W ogólnych wytycznych programu planu pracy wychowawczej wysiłki Grona szły w kierunku: 1. poznawania szkolnych i domowych warunków pracy uczniów, ich indywidualnych i społecznych cech, 2. wprowadzenia w obręb pozostałych pod ich wpływem klas karności, niezbędnej do oddziaływania wychowawczego i należytego korzystania z nauki, 3. wskazywania uczniom w toku pracy na wartość samodzielnych wysiłków zwłaszcza w nauce, 4. przestrzegania systematyczności i dokładności w pracy, 5. wyrabiania społecznego uczniów i pogłębiania ich obywatelskiego uświadomienia, 6. nawiązywania kontaktu z domem rodzicielskim.

Na terenie poszczególnych klas realizacja planu wychowawczego szła odrębnymi drogami, zależnie od grupy uczniów i indywidualności nauczyciela.

W poznawaniu osobowości uczniów Opiekunowie opierali się na: 1. osobistych obserwacjach i spostrzeżeniach, 2. obserwacjach nauczycieli uczących w danej klasie, 3. relacjach rodziców i opiekunów, 4. wypracowaniach pisemnych polskich. Materiał obserwacyjny Opiekunowie notowali sobie w zeszytach obserwacyjnych. W dwóch oddziałach (kl. II a i II b) prowadzono teczki psychologiczne.

Na terenie wszystkich klas istniały samorządy klasowe. Organizacja pracy w ramach samorządu przybierała różnorodne formy, przeważnie jednak pracowano w sekcjach i grupach. Z początkiem roku szkolnego przy wytyczaniu programu prac samorządu przydzielano poszczególnym sekcjom agendy, odcinki pracy, z której te miały się wywiązać i zdać z nich sprawę na końcu roku. Treścią pracy były: referaty, odczyty, pogadanki uczniów na tematy aktualności klasowych, szkolnych, regionalnych i państwowych, organizowanie przez Samorząd wycieczek naukowych i krajoznawczych, samopomoc koleżeńska, organizowanie imprez i uroczystości klasowych, prowadzenie bibliotek, organizowanie zespołów sportowych i zawodów międzyklasowych, prowadzenie gazetek ściennych, utrzymywanie porządku w klasie, czuwanie nad jej estetycznym wyglądem. Rola Opiekunów klas w Samorządzie polegała na obserwowaniu pracy uczniów, kontrolowaniu jej wyników, zachęcaniu do wytrwałości i systematyczności. Nieraz też Opiekunowie klas poddawali uczniom sugestie odnośnie do rodzaju i kierunku pracy.

Wielka różnorodność przejawia się w poruszanych przez uczniów zagadnieniach i dyskusjach. Ważniejsze tematy dotyczyły: szkoły, życia w szkole i jego różnych przejawów, wypadków politycznych w Polsce i Europie, życia Polaków za granicami państwa, zagadnień morskich i kolonialnych Polski, znaczenia oszczędności, motoryzacji kraju, rozwoju lotnictwa, wybitnych postaci współczesnej Polski.

Organizowane przez samorządy wycieczki naukowe i krajoznawcze miały charakter naukowy i społeczny. Celem wycieczek społecznych było zwiedzenie prawie wszystkich warsztatów pracy w Cieszynie i okolicy oraz instytucji użyteczności. Szlaki licznych wycieczek krajoznawczych i naukowych prowadziły w Beskidy po Babią Górę, do Krakowa, Wieliczki, Katowic i zakładów przemysłowych Górnego Śląska.

Imprezy klasowe i okolicznościowe uroczystości urządziły samorządy klasowe bardzo poważnie. Programy opracowywane przez młodzież urozmaicane były mnóstwem rozmaitych pomysłów, oryginalnych i aktualnych produkcji.

Pracę samorządów uzupełniały pogadanki wychowawcze Opiekunów, dotyczące podstawowych zagadnień szkolnych i państwowych. W związku z konkretnymi wypadkami omówiono w nich sprawy karności szkolnej, regulaminu, organizacji pracy domowej ucznia, samowychowania, higieny ciała i sprawności fizycznej, oraz roztrząsnięto aktualne problemy społeczne państwowości polskiej.

Nowy program gimnazjum ujmuje dość szeroko sprawę czytelnictwa młodzieży. Realizuje się ją w zakresie poszczególnych przedmiotów (j. polski, przyroda, fizyka, geografia, historia). Ten fakt wpłynął dodatnio na poważniejsze zainteresowanie się książką. Młodzież korzystała ze zbiorów biblioteki własnej i nauczycielskiej oraz biblioteki Macierzy Szkolnej.

Młodzież nie ograniczała się jedynie do pracy na terenie samorządu szkolnego. Ideowo związana jest z organizacjami nadrzędnymi, działającymi na obszarze szkoły, czy też kompleksu szkół. Do organizacji takich należy: Harcerstwo, P. W. K., P. C. K., L. O. P. P., L. M. K. itd. Konieczność racjonalnej pracy wymaga takiego rozgraniczenia zajęć, aby te nie przerażały możliwości fizycznych i intelektualnych młodzieży. To też Opiekunowie klas przez swoją ingerencję pracy uczennic i uczniów w wymienionych organizacjach normowali dopływ do nich, mając na uwadze uzdolnienie uczniów i możliwości niepotrzebnej straty czasu. Dla orientacji wygotowywali listy zajęć pozaszkolnych uczniów. Dla szczegółowszego poznania pracy domowej uczniów Opiekunowie klas i Dyrektor zakładu odwiedzali stancje i internaty. W roku sprawozdawczym liczba uczniów dojeżdżających wynosiła 30 proc., co do pewnego stopnia utrudniało normalny tok zajęć wychowawczych. Opiekę nad nimi organizowała Komisja Międzyszkolna.

Opiekunowie klas starali się również o nawiązanie kontaktu z domem rodzicielskim. W ciągu br. porozumiewano się z rodzicami drogą konferencji indywidualnych, ogólnych zebrzań rodziców i klasowych (patronaty). W czasie wywiadówek informowano rodziców o postępach i zachowaniu się uczniów, udzielano im rad i wskazówek odnośnie do postępowania na przyszłość. Na konferencjach klasowych prowadzili opiekuno-

wie klas aktualne pogadanki. Poruszano tu zagadnienie nowego ustroju szkolnego, organizację pracy domowej ucznia, sprawę organizacji szkolnych, konieczność współpracy domu ze szkołą, poradnictwo zawodowe itd.

Zabiegi i poczynania nad wychowaniem młodzieży należą bezsprzecznie do istotnych postulatów współczesnej szkoły polskiej. W realizacji jednak szczytnych haseł wychowawczych spotyka się nauczycielstwo ze znacznymi przeszkodami i trudnościami, na które składa się wiele przyczyn. Najpoważniejszą zaś jest ta, że charakter wszelkiego oddziaływania wychowawczego jest delikatny i trudny do konkretnego przedstawienia. Nauczyciele wszyscy zdawali sobie z tego dokładnie sprawę i starali się spełnić swój trudny obowiązek według najlepszego swego przekonania, dążąc niezmordowanie do wyrobienia tężyzny moralnej i intelektualnej młodzieży.

Wychowanie fizyczne

ĆWICZENIA

a) Ćwiczenia cielesne. Naukę ćwiczeń cielesnych w br. szkolnym prowadzili w kl. I a, I c, IV a, IV b, I Lic., VIII a i VIII b p. Żeliński Józef, w kl. I b, II a, II b, III a, III b, III c p. Zając Józef. Naukę wśród dziewcząt prowadziła p. Strzałkowska Maria.

Ćwiczenia odbywały się zimą w sali gimnastycznej zakładu, latem na boisku gimnazjalnym. Gry i zabawy odbywały się latem na boisku, zaś w zimie na sali szkoły powszechnej im. Konarskiego, specjalnie do tego uzbrojonej nakładem zakładu.

Boisko gimnazjalne w roku bieżącym zostało przebudowane. Usunięto z centrum boiska siatkówki i koszykówki i wybudowano dwie siatkówki i koszykówki na zewnątrz boiska dużego, które zostało powiększone do rozmiarów 100 m długości. Oprócz tego na częściach boiska przyległych do Al. Łyska po wyrównaniu powstaną 3 boiska do gier i rozbiegi do skoków. Urząd Wojewódzki obiecał rozpocząć w przyszłym roku budżetowym budowę szatni, która stanie na części ogrodu od Al. Łyska w jednej linii z salą letnią.

b) Ćwiczenia polowe odbywały się na boisku szkolnym bądź w parku miejskim, a wreszcie na wycieczkach pieszych w okolicy.

c) Narciarstwo. Ćwiczenia i zabawy prowadzono na stokach pobliskich pagórków cieszyńskich. Ponadto zorganizowano kurs narciarski w Zaolziu, w którym wzięło udział z wszystkich zakładów średnich Cieszyna 22 chłopców i 16 dziewcząt. Oprócz ćwiczeń odbyto wycieczki do Zwardonia, na Ty-

niok, Baranią i Wilcze. Oprócz tego klasy IV a i IV b oraz I Lic. odbyły 5-dniowe ćwiczenia narciarskie połączone z wycieczkami w Zaolziu. Razem 63 chłopców spędziło w tym sezonie od 4 dni wzwyż na nartach czy to na kursie szkolnym, czy na koncentracji p. w. W zawodach narciarskich młodzieży szkolnej z naszego zakładu brali udział: Karch z VIII a, Sikora Stan. z IV a i Legierski z III c, nie uzyskując znaczniejszych wyników.

d) **Koło Sportowe Szkolne** zakładu prowadziło ćwiczenia zimą na sali szkoły im. Konarskiego, latem na boisku. Ponadto rozgrywano z drużynami zakładów cieszyńskich, oraz z gimnazjum w Żorach. Oprócz tego mają się jeszcze odbyć rozgrywki w grach drużynowych z SKS Bielska i Pszczyny.

e) **P. O. S.** Ilość zdobytych w tym roku szkolnym Państw. Odznak Sportowych wynosiła 141.

f) **Korty tenisowe.** Dochód z kortów wynosił w tym sezonie 1936-37 zł 597.50, zaś rozchody zł 254.55.

Żeliński Józef

AMBULATORIUM DENTYSTYCZNE

Ambulatorium dentystyczne dla młodzieży szkół średnich czynne jest przed i po południu w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym. Z ambulatorium korzystało 68 uczniów gimnazjum klasycznego. Założono 240 plomb, wyleczono 55 zębów i usunięto 15.

Walter-Garbieniowa

SPRAWOZDANIE Z PRACY MĘSKIEGO HUFCA SZKOLNEGO PAŃSTW. GIMNAZJUM I LICEUM NR 863 W CIESZY- NIE ZA ROK SZKOLNY 1937-38

Hufiec Szkolny składał się z dwóch stopni. Pierwszy stopień tworzyły klasy IV a i IV b, drugi stopień kl. I Liceum.

I stopień Hufca liczył 42 mł. junaków, a mianowicie: kl. IV a: 1. Batkiewicz, 2. Borski, 3. Bujok, 4. Cichy, 5. Cieniała, 6. Chowaniec, 7. Glazór, 8. Gruszek, 9. Hudzieczek,

10. Krieger, 11. Krischke, 12. Lejczak, 13. Łyżbicki, 14. Machalica, 15. Machej E., 16. Machej St., 17. Małysz, 18. Poloczek, 19. Pytlik I, 20. Sikora, 21. Stefek, 22. Szturc, 23. Trnka, 24. Wapienik, 25. Zamarski. Kl. IV b: 26. Berger, 27. Cholewa, 28. Franek, 29. Freifeld, 30. Gajdzica, 31. Gańczarczyk, 32. Halama, 33. Jaworzyn, 34. Kisza, 35. Kobiela, 36. Kohn, 37. Macner, 38. Musiałek, 39. Pytlik II, 40. Raszka, 41. Schindler, 42. Szwanda.

Z tych od marca 1938 r. wystąpił Gajdzica, zaś z powodu choroby zwolniony został ze szkoły Wapienik od 11 III 1938 r.

Szefem tego stopnia był Łyżbicki Władysław, a drużynowymi Sikora Stanisław druż. I i Jaworzyn Emil druż. II.

W ciągu roku szkolnego odbył ten stopień 25 ćwiczeń normalnych, 2 ćwiczenia półdniowe i cztery dni ćwiczeń narciarskich. Razem 87 godzin pracy. Z tej liczby zajęły: a) wyszkolenie strzeleckie z teorią, nauką o broni i strzelaniem 19 i pół godz., b) walka, z nauką walki bagnetem, OPLG 19 i pół godz., c) służba 11 godzin, d) musztra 11 godzin, e) terenoznawstwo 5 godzin, f) nauka jazdy na nartach 21 godzin.

Strzelań było 11. Junak mł. wystrzelał 10 szt. amunicji do wiatrówki, 34 szt. amunicji do kbk sport. i trzy szt. do wojskowego kb.

Na 8 ocenianych strzelań na 40-42 strzelających czyli na 333 wyniki było 170 b. dobrych i dobrych, 148 dostatecznych, 15 niedostatecznych.

Na 31 dni pracy dających 1.288 junako-dni pracy opuszczono 50 dni usprawiedliwionych ważnymi powodami i 5 nie usprawiedliwiono. Z tego na ucznia Wapienika przypada 10 dni nieobecności usprawiedliwionej i 3 nieusprawiedliwionej.

II stopień Hufca Szkolnego tworzyła klasa I Liceum w liczbie 12 st. junaków, a mianowicie: 1. Fiala, 2. Fiedor J., 3. Fiedor Wł., 4. Guńka, 5. Kossowski, 6. Obracaj, 7. Sandhaus, 8. Urbaś, 9. Wasylowski, 10. Wowrzeczka, 11. Wrzoł, 12. Zaleski.

W ciągu roku szkolnego stopień ten odbył 27 ćwiczeń normalnych, 4 całodzienne narciarskie i 3 półdniowe ćwiczenia

przedobozowe. Razem daje to 90 godzin pracy w roku. Z tej liczby przypadło na: a) walkę, wraz z OPLG 31 godzin, b) strzelectwo, nauka o broni i strzelanie 19 godzin, c) służba 11 godzin, d) musztra 8 godzin, e) narciarstwo 21 godzin.

Strzelań na tym stopniu było 9, z tego 6 z kbb sport. i 3 z kb wojskowego. Junak starszy wystrzelał 27 sztuk amunicji sportowej, 12 sztuk amunicji wojskowej. Na 9 ocenianych strzelań otrzymano 108 wyników, w tym 20 b. dobrych, 41 dobrych, 38 dostatecznych i 9 niedostatecznych.

Wyniki przeciętne 1 strzelania na stopniu I Hufca Szkolnego dają: 21 bardzo dobrych i dobrych, 18 dostatecznych, 2 niedostateczne.

Wyniki przeciętne 1 strzelania na stopniu II Hufca Szkolnego dają: 2 bardzo dobre, 4 dobre, 5 dostatecznych i 1 niedostateczny.

Na 34 dni pracy, dające 308 junako-dni pracy, opuszczono 10 dni pracy z usprawiedliwiających nieobecność powodów.

Ćwiczenia obu stopni H. S. odbywały się na boisku Z. S. w Cieszynie, na placu ćwiczeń Mnisztwo. Strzelania na strzelnicy Pow. Kom. P. W. lub na strzelnicy wojskowej w Boguszowicach.

Ćwiczenia odbywały się dla II st. w soboty, zaś dla I st. w piątki na lekcjach 5 i 6.

Junacy obu stopni byli przepisowo umundurowani i brali w szeregach H. S. udział we wszystkich uroczystościach w ramach oddziałów p. w.

J. Żeliński, Kom. H. S. nr 863

SPRAWOZDANIE Z P. W. K. ZA ROK 1937-38

P. W. żeńskie prowadzone było w tym roku obowiązkowo w liceum i ochotniczo na terenie organizacji PWK.

W liceum przerabiano kurs rat.-sanitarny; w styczniu uczennice odbyły 3-dniową praktykę szpitalną, a w czerwcu wy-

jechały na 4-dniową koncentrację do Istebnej w celu pogłębienia wiadomości.

P. W. ochotnicze dzieliło się na trzy roczniki, w których przerabiano się ustalony program; zakończeniem wyszkolenia była 3-dniowa koncentracja w Istebnej, gdzie przerabiano prze-
ważnie gry polowe, a w czasie lata wyjeżdżają na obozy zorganizowane przez OPWK do OK.

Strzałkowska Maria, instr. pow. powk.

DOŻYWIANIE MŁODZIEŻY

Dożywianie młodzieży odbywało się w b. roku szkolnym podobnie jak w roku minionym. Na głównej pauzie po lekcji trzeciej podawano młodzieży garnuszek gorącego mleka i 2 bułki. Na 450 uczniów i uczennic zakładu korzystało z drugiego śniadania 129. W całości wydano około 23.500 porcji. Dzięki subwencji W. O. P. w Katowicach i wydatnej pomocy Rady Rodzicielskiej można było 37 uczniom podawać śniadanie zupełnie bezpłatnie, 60 uczniom za zniżoną cenę (9 gr), 32 uczniów opłacało całość (16 gr). Na pokrycie złożyły się: subwencja W. O. P. w Katowicach 1140 zł, wpłaty uczniów 1711.79 zł, Rodzina Kolejowa w Cieszynie 141.02 zł, Rada Rodzicielska 821 zł, razem 3813.81 zł.

Organizacje uczniowskie

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDU UCZNIOWSKIEGO ZA ROK 1937-38

Podobnie jak i w latach poprzednich, zaraz po rozpoczęciu roku szkolnego przystąpiono do wyborów nowego zarządu S. U., w skład którego weszli: prezes kol. Obracaj kl. I lic., zast. prez. kol. Gabryałowiczówna kl. I lic., sekr. kol. Czerwińska kl. IV b, zast. sekr. kol. Urbaś kl. I lic., skarbnik kol. Pytlik kl. IV a, zast. skarb. kol. Zamarski kl. IV a, prezes Sekcji Naukowej kol. Guńka kl. I lic., sekr. S. N. kol. Czerska kl. I lic., prezes kółka krajoznawczego kol. Olszewski kl. III a.

Na następnym posiedzeniu wydziału S. U. ułożono program pracy na cały rok: organizowanie zajęć i wieczorów świetlicowych, szkoln. poranków uroczystościowych, mistrzostw szachowych. Program ten został zrealizowany w 90 procentach (za wyjątkiem wieczorów świetlicowych).

Urządzono 5 poranków: 1. poranek z okazji imienin p. Dyrektora, 2. poranek z okazji 11 listopada, który zorganizowano w Domu Żołnierza, po czym złożono wieniec przy pomniku Legionów, 3. poranek z okazji imienin P. Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego, 4. poranek z okazji imienin Marszałka Sił Zbrojnych Edwarda Rydza-Śmigłego, 5. poranek z okazji rocznicy śmierci śp. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Ogółem było 9 zebrań S. U., na których rozważano sprawy związane z działalnością Samorządu i poszczególnymi jego sekcjami, stale z udziałem p. kuratora S. U. dra Andrzeja Ksawerego Kusia.

Na początku roku szkolnego stan kasy S. U. wynosił 196,48 zł. Rozchód w tym roku równał się 325 zł. Saldo na rok przyszły 252 zł.

Wydatki obrócono na urządzenie świetlicy, prenumerowanie czasopism, subwencje: Sekcja Naukowa 20 zł (na konkursy), Czerwony Krzyż 10 zł, świetlica dziewcząt mies. 10 zł. Komitet świetlicowy wybrał sejmik uczniowski w nast. składzie: Sikora (gospodarz), Poloczek, Bujok i Musiałek, starał się on przez swoją pracę umożliwić godziwe rozrywki kolegom i uprzyjemnić im chwile przeznaczone dla odpoczynku. Komitet planował urządzenie co pewien czas zebrania dla wspólnego wysłuchania jakiejś audycji. Zebrania takie odbyły się tylko kilka razy, bo gromadziły niewielu słuchaczy. Lepiej udawały się stałe audycje polekcyjne klasowe, zabawy świetlicowe — zwłaszcza klas niższych.

Abonowano następujące gazety i czasopisma: S. K. C., Polska Zachodnia, Raz-Dwa-Trzy, Sport Szkolny, Tęcza, Skrzydlata Polska, Lot Polski i Turysta Polski.

Zorganizowano mistrzostwa szachowe, które jednak z braku wolnego czasu, a wielkiej ilości uczestników nie zostały dokończone. Frekwencja była zmienna.

Świetlica była codziennie otwarta od godz. 12.30 do 14.30 dla dojeżdżających, dla miejscowych do godz. 17.

S. U. ułatwiał pracę gronu profesorskiemu przez pełnienie dyżurów międzylekcyjnych, na korytarzach dyżurowali uczniowie klasy I lic.

Gimnazjum brało czynny udział we wszelkiego rodzaju zbiórkach, jak: FOM, FON, Narodowy Dar Trzeciego Maja, Fundusz na pomnik śp. kpt. Zgrzebnioła i wiele innych. Zrealizowanie programu zawdzięcza S. U. życzliwej i godziwej współpracy koleżanek i kolegów i wybitnej pomocy grona profesorskiego, za co Zarząd S. U. składa niniejszym wszystkim uprzejme podziękowanie.

Sekretarz S. U. *Czerwińska Krystyna*

SPRAWOZDANIE SODALICJI MARIAŃSKIEJ UCZNIÓW SZKÓŁ ŚREDNICH W CIESZYNIE

Sodalicja Mariańska uczniów szkół średnich skupia młodzież męską czterech zakładów: Gimnazjum im. A. Osuchowskiego, Gimnazjum Matematyczno-Przyrodniczego, Gimnazjum Kupieckiego i Liceum Pedagogicznego w Cieszynie.

Sodalicja Mariańska przez szczególną cześć Najświętszej Maryi Panny pragnie wyrobić zastęp młodzieży dzielnej, przejętej duchem Chrystusowym, utwierdzić ją w wierze katolickiej, wyrobić pod względem charakteru, wychować na ludzi niezachwianych i przyzwyczaić do intensywnej pracy dla dobra Kościoła i Państwa.

Dla sodalisów i aspirantów odprawiał co miesiąc Ksiądz Moderator w kościele parafialnym w kaplicy Matki Boskiej Nieustającej Pomocy specjalne nabożeństwo, składające się z odśpiewania kilku pieśni mariańskich, przemowy, litanii do Najświętszej Maryi Panny względnie drogi krzyżowej, błogosławieństwa sakramentalnego i hymnu „Błękitne rozwińmy sztandary”.

W ciągu roku odbyło się pięć zebrań konsulty i dziewięć zebrań Sodalicji (z czego jedno walne, osiem plenarnych). Pro-

gram zebrania obejmował zwykle: wspólną modlitwę, odśpiewanie pieśni mariańskiej, referat z dyskusją, deklamację, przegląd spraw kościelnych, sprawy administracyjne i odśpiewanie hymnu sodalicyjnego. Wygłaszano referaty na następujące tematy: „Akcja Katolicka i jej znaczenie”, „Demoralizujący wpływ kina i teatru”, „Cześć Matki Boskiej w pieśni”, „Ojciec Albert i bracia albertyni”, „Ojciec św. Pius XI”, „Kanonizacja Andrzeja Boboli”, w opracowaniu przeważnie sodalisów klas wyższych.

Sodalisi przystąpili osobno trzy razy do wspólnej Komunii św. Dnia 15 maja po południu w czasie uroczystego nabożeństwa przystąpiło do Sodalicji dwudziestu aspirantów. Liczba członków wynosiła 98, z tego 17 maturzystów. Gimnazjum im. Osuchowskiego 49, Gimnazjum Matematyczno-Przyrodnicze 39, Gimnazjum Kupieckie 7, Liceum Pedagogiczne 3. Frekwencja na zebraniach 85%. Organizacja posiada własną bibliotekę, liczącą 426 tomów, z której korzystają tylko sodalisi. Nie posiada jednak własnego lokalu w gimnazjum, wskutek czego zebrania odbywały się w sali Dziedzictwa na Starym Targu lub w jednej z klas Gimnazjum im. A. Osuchowskiego.

Ks. Moderator:
Ks. Jerzy Buzek

Prefekt:
Rudolf Urbaś

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU EWANGELICKIEJ MŁODZIEŻY SZKÓŁ ŚREDNICH W CIESZYNIE ZA ROK SZKOLNY 1937-38

W skład Związku wchodził uczniowie czterech zakładów: Gimnazjum nr 363, Gimnazjum nr 864, Liceum Pedagogicznego i Gimnazjum Kupieckiego.

Liczba członków wynosiła 95. Zebrań, które się zasadniczo odbywały raz w tygodniu w sobotę, było 29, z których trzy miały charakter bardziej uroczysty i były poświęcone: pamiętce reformacji, rocznicy odzyskania dostępu do morza i czasowi pasyjnemu.

Na zebraniach wygłaszali członkowie referaty, po których następowała dyskusja. Dwa referaty zostały wygłoszone przez księży, a mianowicie: przez ks. prof. Buzka na temat: „Czterechsetna rocznica artykułów szmalkaldzkich” i przez ks. prob. Nierostka pt. „Alkoholizm”. Z referatów młodzieży na specjalną wzmiankę zasługują referaty uczniów liceów gimn. mat.-przyr. Wacławika i Cyrzyka pt. „Rzut oka na Polskę niepodległą” i „Nowa kultura, a kształcenie charakteru”.

Poza tym prowadzono „żywy dzienniczek”, a członkowie młodszy wygłaszali wiersze; urządzono nawet konkurs wierszowy.

Frekwencja na zebraniach wynosiła średnio 60 członków. Członkowie korzystali z własnej biblioteki, która liczy 250 dzieł.

Członkowie abonowali 20 egzemplarzy miesięcznika „Młody Ewangelik”.

Kuratorem Związku w roku sprawozdawczym był ks. prof. Andrzej Buzek.

Myślą przewodnią było pogłębienie uczuć religijnych i patriotycznych, zapoznanie i zainteresowanie się sprawami ewangelicko-polskimi, budzenie poczucia etycznego w każdym kierunku.

Bystroniówna Danuta, uczennica kl. IV a

SPRAWOZDANIE SEKCJI NAUKOWEJ ZA ROK 1937-38

Sekcja Naukowa rozwijała tego roku żywą działalność przede wszystkim na terenie klasy pierwszej liceum humanistycznego, a to dlatego, że małe zainteresowanie w klasach niższych nie pozwalało ich wciągnąć do pracy w Sekcji. Liczyła ona 35 członków, w tym 22 członków z samego liceum. Ogółem odbyło się 7 zebrań. Wygłoszono 9 referatów, z których najważniejsze: „Stalmach i Miarka” w związku z ich uroczystym pogrzebem, „Zagadnienie postępu w dziejach ludzkości”, „Doktrynerstwo a oportunizm”, „Echa klasyczne w literaturze polskiej”, „Hellenizm i Judaizm”. Po referatach wywiązywała się często żywa dyskusja, w której naświetlano wszechstron-

nie daną kwestię. Najżywszą dyskusję wywołał referat kol. Kossowskiego pt. „Doktrynerstwo a oportunizm”, w której poruszono cały szereg zagadnień z życia współczesnego.

Poza tym grupka kolegów z liceum, interesujących się specjalnie filologią klasyczną, zbierała się na szóstych lekcjach i omawiała ciekawe zagadnienia z kultury klasycznej. Tłumaczono również wspólnie autorów łacińskich.

Czytelnię Sekcji Naukowej, która w ubiegłych latach rozporządzała tylko czasopismami, w tym roku rozszerzono i przekształcono na pracownię humanistyczną. Książki otrzymaliśmy z biblioteki nauczycielskiej. Biblioteka pracowni dzieliła się na trzy działy: I — kultury klasycznej zawierający 490 tomów, dział II historii — 400 tomów, dział III — 400 tomów, prócz tego należały tutaj i czasopisma Sekcji, mianowicie: „Pion”, „Kultura”, „Nowa Książka”, „Wiedza i Życie”, „Marchoń” i „Przyroda i Technika”. Pracownia otwarta była codziennie od godziny 3—6; koledzy z liceum, klas ósmych, rzadziej czwartych korzystali tu z dzieł naukowych, przede wszystkim z podręczników do historii, polskiego i łaciny. Przeczytano 400 książek naukowych, 40 czasopism. Frekwencja w pracowni była liczna. Największe trudności przedstawiało samo jej urządzenie. Nie wszyscy koledzy zrozumieli konieczność przyzwyczajania się do pracy w pracowni, dlatego za dużo pożyczano jeszcze książek do domu.

Idąc za przykładem lat poprzednich, urządzono dwa konkursy: jeden literacki, drugi na najlepsze tłumaczenie nieznanego tekstu łacińskiego. W konkursie literackim pierwszą nagrodę otrzymał kol. Hadyna VIII b za nowelę „Dwa brzegi”, drugą kol. Lejczak IV a za nowelę „Żołnierz Chrystusowy” i kol. Berger IV b za dość egzotyczny utwór „Al Kibbee ginie”. W konkursie drugim pierwszą nagrodę przyznano kol. Sandhausowi I liceum hum. Prace stały na wysokim poziomie. Reasumując wyniki naszej działalności, trzeba stwierdzić, że bilans nie jest bynajmniej ujemny, jednak wyniki w stosunku do włożonej pracy zbyt małe. Przypisać to należy z jednej strony bardzo słabej liczebności klasy I liceum hum. (22, w tym 1/4 dojeżdżających), która Sekcję prowadziła, następnie brakowi za-

interesowania u kolegów innych klas. Wiele zabiegów kosztował nas poranek klasyczny poświęcony Cycleronowi i Sofoklesowi, niedoszły do skutku z powodu braku zrozumienia u ogółu kolegów. Miejmy jednak nadzieję, że w przyszłym roku zawierać będzie nasz bilans same dodatnie pozycje.

Sekretarz
Czerska Elżbieta

Kurator
Grudniewicz

Prezes
Guńka Karol

SPRAWOZDANIE KÓŁKA KRAJOZNAWCZEGO

Ilość członków 105. Na zebraniach, odbywanych co dwa tygodnie, frekwencja wynosiła przeciętnie 50 procent.

Na każdym zebraniu referat dyskusyjny lub pogadanka na tematy regionalne. Urządzono również wycieczki (cztery) w okolice najbliższe dla lepszego poznania i umiłowania własnego regionu, robiono zdjęcia fotograficzne, wrażenia i spostrzeżenia omawiano na posiedzeniach.

W posiadaniu K. Kr. znajduje się album fotograficzny Cieszyzna i okolicy, czytelnia 140 tomów licząca, urządzenia i aparaty fotograficzne niekompletne.

Członkowie, szczególnie młodszy (kl. I i II) wykazywali dużo zapału i zainteresowania, ale mało wprawy i doświadczenia, toteż K. Kr. w roku bież. wydatniejszymi rezultatami swej pracy wykazać się nie może.

Olszewski, przew., uczeń kl. III

SPRAWOZDANIE Z ROCZNEJ DZIAŁALNOŚCI KOŁA SZKOLNEGO L. M. K.

Działalność LMK w r. 1937-38 cechuje żywsza ruchliwość w porównaniu z latami ubiegłymi. Wpłynęły na to szersze zainteresowanie czy też większe zrozumienie wartości kolonii dla Polski jako rynków zbytu i źródeł surowców — których tak bardzo obecnie potrzebuje nasze państwo. Według zgodnej

opinii, koło szkolne LMK stało w roku ubiegłym w rzędzie najbardziej aktywnych organizacyj na terenie gimnazjum.

W br. Koło liczyło 45 członków, z których każdy płacił miesięcznie 10 gr, a otrzymywał w zamian pismo pt. „Polska na Morzu”.

Zebrań odbywały się co trzy tygodnie, na program ich składały się referaty (Znaczenie Polski na morzu, Budowa floty, Wojny morskie na Bałtyku, Działalność i znaczenie marynarki wojennej, Ścigacze, Gdynia itp.), wyświetlania przeżrocz, słuchanie audycji radiowych, propaganda morza i idei kolonialnej wśród młodzieży.

Oprócz zebrań, LMK koło szkolne urządzało różne imprezy, z których jako najważniejsze wymienić należy: Poranek na pamiątkę zaślubin Polski z morzem, poranek z okazji „Dni Kolonialnych”, poza tym młodzież należąca do koła brała czynny udział w urządzaniu wystawy LMK oraz w imprezach organizowanych przez cieszyński oddział Ligi Morskiej i Kolonialnej.

Wspomnieć jeszcze należy o tym, że w b. r. admin. rozprzedano znaczków na FOM za 78 zł i 10 gr.

Sekretarka

Agnieszka Kieresówna

Prezes LMK (K. S.)

Wład. Łyżbicki (kl. IV a)

SPRAWOZDANIE Z L. O. P. P.

Rozprzedano wśród uczniów i członków LOPP 500 znaczków na sumę 50 zł i wydano 100 nowych legitymacyj. Zorganizowano dział LOPP w bibliotece uczniowskiej chemiczno-fizycznej. W zakresie LOPP odbył się w gimnazjum kurs OPLG dla dwóch klas czwartych i dwóch klas ósmych, prowadzony przez pp. prof. Kulisiewicza, Koźdonia, dr. Wajdę, Drozdowicza i Biernackiego. Uczniowie zwiedzili także obiekty miejskie OPLG.

SPRAWOZDANIE Z KURSÓW OBRONY PRZECIWLOTNICZEJ I PRZECIWGAZOWEJ

Przewidziane rozporządzeniami Władz Szkolnych kursa opl i opg dla klas ósmych i czwartych przeprowadzono w myśl

obowiązujących instrukcji ściśle według programu przewidzianego dla tych klas w miesiącu maju i czerwcu.

Ze względu na dużą ilość uczestników (125 uczniów i uczennic) podzielono kursa na dwa oddziały. Oprócz wykładów odbyła młodzież szereg ćwiczeń praktycznych, przewidzianych programem bądź to w szkole, bądź też na terenie obiektów opl i opg w mieście.

Potrzebnych do ćwiczeń okazów i sprzętu użyczyła bezinteresownie miejscowa LOPP i gimnazjalne Koło PCK.

Uczęszczanie na kursa było bardzo regularne, zainteresowanie duże. Wykładowcami byli oprócz kierownika kursów profesorowie Biernacki, Drozdowicz, Koźdoń, Palider i dr Wajda. Kursa wizytował też dyrektor Zakładu.

Prof. Fr. Kulisiewicz, kierownik kursów

I. DRUŻYNA HARCERZY IM. K. PUŁASKIEGO W CIESZYNIE

St a n. Po rozdzieleniu drużyny między trzy zakłady stan jej wynosi 14 harcerzy. Wg stopni drużyna posiada 2 harcerzy orlich, 1 ćwika, 5 wywiadowców i 6 młodzików, z których 2 jest bez przyrzeczenia.

Zbiórki. W pierwszym półroczu drużyna urządziła 3 zbiórki i 48 zbiórek zastępów. W drugim półroczu pracuje drużyna jako całość i odbyło w tym czasie 5 zbiórek i 2 wycieczki.

Akcja obozowa. W ubiegłe wakacje drużyna urządziła obóz w Lachowicach. Wzięło w nim udział 11 harcerzy. Obóz trwał od 1 lipca do 17 lipca. Obóz wizytował z ramienia Kom. Hufca w Cieszynie druh Pasek, z ramienia Kom. Chorałwi druh phm. Włodek, zaś z ramienia szkoły p. dyr. Bogocz Franciszek. W czasie Tygodnia Gór 9 harcerzy pełniło służbę przewodników po górach.

W kursie drużynowych i zastępowych brało udział 4 harcerzy (wszyscy na kursie drużynowych). Razem brało udział w obozach 24 harcerzy na ogólną sumę 290 harcerzy.

I m p r e z y. Drużyna urządziła wraz z Drużyną Harcerek zabawę międzyszkolną w sali gimnast. Gimn. matem.-przyr. Dochód wyniósł 62.20 zł i został przekazany na akcję letnią (obozową) harcerzy.

W roku bieżącym Drużyna nie urządza samodzielnego obozu. Wyjeżdża natomiast dwóch harcerzy na kurs żeglarski nad Naroczę, jeden na kurs drużynowych, jeden na kurs wodzów zuchowych oraz trzech na inne obozy.

Gromada zuchowa istnieje przy Drużynie od dwóch lat. Prowadzi ją ćwik Jaworzyn Józef. W czasie roku odbyły się 32 zbiórki i 3 wycieczki. Przyznano 3. sprawności i nadano 1. gwiazdkę wszystkim zuchom. Stan gromady 18 zuchów.

Czuwaj!

Jaworzyn Emil (harcerz orli)

SPRAWOZDANIE Z PRACY DRUŻYNY HARCERSKIEJ ŻEŃSKIEJ ZA ROK SZK. 1937-38

Praca całoroczna szła w kierunku przygotowania harcererek do stopnia ochotniczki i pionierki, oraz zdobycia dla drużyny funduszków na wzbogacenie inwentarza drużyny, którego skromne rozmiary z roku na rok pozostawały bez zmiany. Potrzebne fundusze zdobywała Drużyna własną pracą, a mianowicie: przez urządzenie razem z Drużyną męską zabawy międzyszkolnej 22 stycznia br. oraz przez szycie chlebaków dla Składcicy Harcerskiej w Warszawie. Z zabawy styczniowej uzyskano 60 zł, sprzedaż chlebaków przyniesie około 120 zł, może więc Drużyna 180 zł obrócić na zakupienie sprzętu obozowego i powiększenie biblioteki. Przy omawianiu kwestii finansowej wspomnieć trzeba z wdzięcznością pomoc, jakiej udzieliła Drużynie Rada Rodzicielska, przyznając 12 zł na bibliotekę, a także wsparcie udzielane corocznie niezamożnym harcerkom, udającym się na letnie obozy.

W listopadzie uzyskała Drużyna oddzielną izbę harcerską.

Przeczytano 11 książek harcerskich, nie licząc czasopisma „Skrzydła”.

Umundurowanie Drużyny poprawiło się w tym roku znacznie. Na 32 harcerki (bez kl. 8, która czynnego udziału w pracy nie brała) 25 posiada mundury, z czego 10 zdobyło je w tym roku.

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU KOŁA MŁ. P. C. K. ZA ROK SZKOLNY 1937-38

W roku sprawozdawczym koło liczyło 127 członkiń. Pracę prowadzono grupami klasowymi, które poza pracami specjalnymi, obranymi na początku roku przez każdą grupę, wykonywały zadanie wspólnymi siłami całego Koła.

W dziale pracy społecznej wykonano: Zebrano 369 książek i 134 zeszyty, 14 kg nasion oraz 6 paczek odzież-żywnościowych, uzyskano od KKO m. Cieszyna 720 ołówków. Powyższe przedmioty wysłano do szkół, którymi się Koło nasze opiekuje, tj. Somina i Swierynowa na Polesiu, Majdanu, Gnieździsk i Miedzianki w Kieleckiem. Jak co roku urządzono Gwiazdkę dla biednych dzieci (30) w Cieszynie, którym rozdano 109 sztuk odzieży, słodycze i zabawki. Z barchanu otrzymanego od Oddziału PCK w Cieszynie, członkinie uszyły 10 bluzek, rozdanych również podczas Gwiazdki. Dla uzyskania funduszków na zakupienie 2 aparatów radiowych członkinie wykonały i sprzedały 178 robót ręcznych i kwiatów z włóczki. Ze sprzedaży uzyskano 108 zł. Głośnik do radia ofiarował 4 psp. Aparaty nabyto używane i po doprowadzeniu do porządku wysłano do Somina i Gnieździsk. Klasa II a zebrała 21 kg produktów żywnościowych dla niezamożnej rodziny. W celu zdobycia funduszków na wysłanie 2 niezamożnych członkiń na kolonię wypoczynkową PCK do Pucka urządzono loteryjkę, z której dochód wyniósł 35 zł, oraz zrobiono i sprzedano 29 lalek w strojach śląskich. Urządzono wieczór świetlicowy.

W dziale higieny: Zorganizowano stały konkurs porządku i czystości klas, opiekowano się świetlicą dziewcząt. Z apteczki Koła udzielono pomocy w 189 wypadkach. Apteczkę wycieczkową wypożyczano na wycieczki szkolne. 21 członkiń ukończyło 32-godzinny kurs ratownictwa i złożyło egzamin z wynikiem pomyślnym.

W dziale korespondencji i propagandy: Przygotowano i wysłano 10 albumów w korespondencji zagranicznej, 78 listów w korespondencji krajowej. Nawiązano poza tym kontakt z 8 szkołami w powiecie cieszyńskim celem założenia w jesieni Kół Młodzieży PCK przy tych szkołach.

Koło posiada własną biblioteczkę higieniczną (42 tomiki) i prenumeruje 5 egzemplarzy Czynu Młodzieży i 2 egz. „Jestem”. Wygłoszono 8 referatów z dziedziny krzewienia zasad higieny, oraz o celach i pracach PCK.

W dniu 15 V koło wzięło udział w zorganizowanej przez wszystkie w Cieszynie Koła Mł. PCK akademii ku czci matek. W tygodniu PCK członkinie postanowiły zwerbować 40 nowych członków PCK (spośród osób dorosłych).

Na kolonię wypoczynkową w Pucku wyjeżdża 10 członkiń.

Sekretarka
Wójcikówna

Opiekunka Koła
A. Łoskiewiczówna

Przewodnicząca
Janina Skabowska

SPRAWOZDANIE Z PRAC KOŁA MODELARZY L. O. P. P. PRZY GIMN. IM. A. OSUCHOWSKIEGO W CIESZYNIE

Koło modelarzy, jak w latach ubiegłych, pracowało pod opieką prof. Szotkowskiego Władysława. Zajęcia modelarskie odbywały się w dwóch grupach w godzinach popołudniowych, a to dla początkujących w czwartki, zaś dla zaawansowanych w piątki od godziny 13.30—16.30 w pracowni zajęć praktycznych.

Prace Koła cechowała w bieżącym roku większa samodzielność, pojawiły się też pierwsze próby własnych konstrukcji modeli. Poziom prac wyższy niż w latach minionych, liczba modeli, zwłaszcza zgłoszonych do tegorocznych zawodów na Chełmie, nieco mniejsza, co tłumaczy się dłuższym czasem użytym na opracowanie samodzielnych projektów, oraz trudnościami w uzyskaniu pomocy materialnej ze strony LOPP.

22 członków Koła zbudowało 29 modeli szybowców i 6 modeli latających. Do zawodów na Chełmie zgłoszono 18 modeli szybowców.

W bieżącym roku poczyniono też pierwsze próby w dziedzinie modelarstwa okrętowego.

Wład. Szotkowski

SPRAWOZDANIE ZE SZKOLNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI W ROKU SZKOLNYM 1937-38

Szkolna Kasa Oszczędności lokowała swe oszczędności w Komunalnej Kasie Oszczędności miasta Cieszyna. Uczniów oszczędzających, którzy posiadali książeczki oszczędnościowe, było na 1 czerwca 1938 r. 430, co stanowi 95 proc. wszystkich uczniów gimnazjum.

Stan kasy na 1 września 1937 r.	3.409.21 zł
Oszczędzili w ciągu roku szkolnego	996.32 „
Podjęli oszczędności	776.94 „
Stan kasy na 1 czerwca 1938 r.	3.628.59 „

Stan. Drozdowicz, referent SKO

Biblioteki uczniowskie

SPRAWOZDANIE BIBLIOTEKI POLSKIEJ

W roku szkolnym 1937-38 biblioteka obejmowała 2123 dzieł, z których 139 zakupiono w bieżącym roku.

Biblioteka otwarta była 2 razy tygodniowo: we czwartki i soboty, a korzystało z niej 227 uczniów i uczennic.

Ogółem przeczytano 1280 dzieł, przy czym największą poczytnością cieszyły się dzieła Sienkiewicza, Prusa, Orzeszkowej, Reymonta, Żeromskiego i Krasińskiego.

W bieżącym roku szk. bibliotekę poddano reorganizacji według najnowszego systemu bibliotecznego.

Zaprowadzono 2 rodzaje kartkowych katalogów: 1. książkowy, który jest podzielony na działy według treści dzieł i 2. uczniów wypożyczających. Każda książka otrzymała osobną

kartkę, t. zw. duszę, która po wypożyczeniu dzieła zostaje jako rewers.

Uporządkowana biblioteka zostanie oddana do użytku młodzieży od nowego roku szkolnego.

Dr Janina Mermon

SPRAWOZDANIE Z BIBLIOTEKI NIEMIECKIEJ

Biblioteka niemiecka uczniowska zawiera 1041 książek. Korzystanie z biblioteki zorganizowano w ten sposób, że wydzielono do poszczególnych klas te książki, które odpowiadały zainteresowaniom i poziomowi nauki języka niemieckiego danej klasy. Klasa czwarta posiadała kilka kompletów broszur, uzupełniających materiał podręcznika.

Znaczna część książek biblioteki jest już bardzo zniszczona lub przestarzała. Należałoby bibliotekę uzupełnić przede wszystkim książkami z dziedziny literatury najnowszej i także z dziedziny techniki i życia gospodarczego.

M. Wernerówna

Audycje muzyczne

W bieżącym roku szkolnym zorganizowano sześć audycji muzycznych. Pierwsza odbyła się dnia 8 X i poświęcona była instrumentom smyczkowym. Po scharakteryzowaniu poszczególnych instrumentów i ich roli w zespole, odegrano szereg drobniejszych utworów, w których instrumenty miały charakterystyczne odstępy solowe, jak np. altówka w Andante z kwartetu Głazunowa, lub też wystąpiły zupełnie solowo na tle akompaniamentu orkiestry kameralnej (wolonczela w „Pieśni bez słów”, kontrabas w „Polce koncertowej”). Zbiorowo wystąpił cały kwintet smyczkowy w „Deux Melodies” Griega, na 9 instrumentów smyczkowych.

Wykonawcami byli prof. Szkoły muzycznej im. I. Paderewskiego w Cieszynie: J. Drożd — altówka, dr Strzemiński

— wiolonczela, R. Böhm — kontrabas, orkiestra kameralna i prof. J. Hadyna — skrzypce i objaśnienia. Audycja odbyła się w sali gimnastycznej.

Druga audycja odbyła się dnia 22 XI w auli liceum pedag. w Cieszynie-Bohrku w obecności instruktora prof. Powroźnika z Chorzowa. Program: 1. Henryk Purcell, Suita C-major na kwintet smyczkowy (Preludium, Sarabanda, Menuet, Marsz). 2. F. Händel, Gawot. 3. Ch. Gluck, Gawot. 4. J. S. Bach, Polonez z suity „Anna Magdalena”. 5. Allemande z suity angielskiej. 6. Händel, Gigue, J. S. Bach, Fuga g-moll. Wykonawcy: nr 1—4 Kwintet smyczkowy Szkoły muzycznej, prof. J. Gawlas nr 5—6 fortepian oraz nr 7 organy. Objąśniał J. Hadyna.

Audycja trzecia odbyła się dnia 15 II 1938 w sali Domu Żołnierza i obejmowała muzykę, śpiewy i tańce góralskie w wykonaniu zespołu Michała Piksy z Łącka n. D.

Audycja czwarta dnia 5 III 1938 w auli liceum pedag. poświęcona była sonacie. Program: Veracini, Sonata d-moll (Preludio-Largo, Allemanda-Moderrato, Largo, Rondo-Allegro vivo); Vivaldi, Koncert g-moll cz. I. Wykonawcy P. Breguła — skrzypce, prof. Gawlas — fortepian.

Tematem audycji piątej była Uwertura (1 IV br. w Domu Żołnierza). Wykonawcy: Orkiestra symfoniczna 4 psp. pod dykcją kpt. Baranowskiego. Na wstępie objaśniono skład orkiestry symfonicznej i zademonstrowano poszczególne instrumenty dęte drewniane, blaszane i perkusyjne. Program: St. Moniuszko, Uwertura do op. „Hrabina”, Rossini, Uwertura do op. „Cyrulik sewilski”, Bela Keller, Węgierska uwertura koncertowa. — Objąśniał J. Hadyna.

Audycja szósta (15 V) poświęcona była muzyce kościelnej. Wykonawcy: prof. Gawlas — organy, P. Breguła — skrzypce, E. Plackowska — śpiew. W programie: Mendelsohn, Sonata d-moll, Filip Telemann, Kantata na sopran, skrzypce i organy, J. S. Bach, Toccata i fuga d-moll oraz występy kościelnego chóru mieszanego.

Jerzy Hadyna

Sprawozdanie z korespondencji między- szkolnej

W JĘZYKU NIEMIECKIM

W marcu roku bież. kl. III b tutejszego zakładu zapoczątkowała korespondencję międzyszkolną w języku niemieckim z Węgrami (uczennice) i Szwajcarią (uczniowie).

Do korespondencji zgłosiło się 10 uczennic i 18 uczniów. Uczennice otrzymały 21 listów, uczniowie 6 listów. W listach nastąpiła wymiana myśli na temat organizacji i pracy szkolnej, zainteresowań osobistych, opisano miasta polskie i ich zabytki, wymieniano znaczki pocztowe, widokówki i materiał propagandowy.

Uwagi uczniów o korespondencji: Dzięki tej korespondencji zainteresowali się krajem, z którym nawiązano korespondencję. Starają się go lepiej poznać najpierw przez korespondencję, a później przez zwiedzenie go. Uwagi ujemne: Większa ilość chłopców nie otrzymała listów, nie zawsze dobrali się korespondenci według zainteresowania, co w niektórych wypadkach utrudniało żywszą wymianę myśli.

Jan Matej

W JĘZYKU FRANCUSKIM

Korespondencję międzyszkolną wprowadziłam w tym roku szkolnym w klasie trzeciej i czwartej z Francją. Zgłosiło się uczennic i uczniów łącznie 28. Niestety byłam zmuszoną urgować 2 razy sprawę tą w biurze w Warszawie i mimo to zaledwie część dziewcząt otrzymała po 2 miesiącach pierwsze listy, a chłopcy dotychczas nic. Ogółem nadeszło 8 listów i tyleż wysłano. Dziewczęta już korespondujące załączyły adresy reszty koleżanek i kolegów z prośbą, by podano je innym.

S. Pieczkówna

Sprawozdanie z działalności Rady Rodzicielskiej

Uznając potrzebę ścisłej współpracy z Radą Pedagogiczną gimnazjum, Rada Rodzicielska stale kierowała się w swym postępowaniu do b r e m młodzieży i szkoły.

Odbyła ona cały szereg posiedzeń, na których omówiono i przychylnie załatwiono podania uczniów o zapomogi na zapłacenie taksy administracyjnej, na pokrycie kosztów dożywiania ubogiej młodzieży dojeżdżającej, kosztów wycieczek krajoznawczych, tudzież kolonij i obozów urządzanych przez harcerzy, Przysposobienie Wojskowe i Przysposobienie Sportowe.

Poważną kwotę poświęciła również Rada na odnowienie i uzupełnienie lektury szkolnej do poszczególnych przedmiotów, przyborów do prac laboratoryjnych z fizyki i przyrody, jak również robót ręcznych.

Pokryła też ze swych funduszków wydanie Sprawozdania Dyrekcji za rok szkolny 1937-38, pragnąc tym samym ułatwić Szan. Rodzicom wyrobienie sobie ogólnego poglądu o całej pracy Rady Pedagogicznej nie tylko pod względem metodycznym, rzeczowym, ale i wychowawczym.

Prezes Rady, a także członkowie Zarządu starali się utrzymywać stały kontakt z Radą Pedagogiczną i omawiali z nią bardzo często sprawy wychowawcze młodzieży, potrzeby szkoły, tudzież prośby i życzenia rodziców.

Wszystkie zebrania cieszyły się zawsze dużą frekwencją i zainteresowaniem omawianych tematów.

Dla pomnożenia swych funduszków urządziła Rada w dniu 12 czerwca festyn szkolny a zysk przeznaczyła na subwencje i potrzeby ubogiej młodzieży, jakie wyłonią się w przyszłym roku szkolnym.

Sprawozdanie Komisji Międzyszkolnej

Zadaniem Komisji Międzyszkolnej jest porozumiewanie się i ustalanie jednej wspólnej linii postępowania w sprawach młodzieżowych, jak: zachowanie się młodzieży poza szkołą, na ulicach, w pociągach, w terenie, uczęszczanie młodzieży do kina,

umundurowanie młodzieży, dojeżdżanie młodzieży, bursy i stacje, wspólne imprezy szkolne, uroczyste obchody świąt narodowych, koncerty muzyczne, piecza nad organizacjami uczniowskimi międzyszkolnymi lub o charakterze międzyszkolnym, koordynowanie i ujednastajnianie postępowania wychowawczego odnośnie do wszystkich szkół w Cieszynie, konferencje ogólne innych spraw natury ogólnowychowawczej, wykonanie zarządzeń władz szkolnych.

Walne zebranie członków komisji międzyszkolnej wybrało na rok bieżący ponownie zarząd z ubiegłego roku szkolnego w następującym składzie: dyr. Bogocz Franciszek — przewodniczący, dyr. Stonawski Jan — sekretarz, dyr. Grycz i dyr. Sznapka — członkowie zarządu.

Posiedzeń całej komisji odbyło się w ciągu roku sprawozdawczego 2, zaś zarządu 6.

Rozpatrywano następujące sprawy: Ucześzczanie młodzieży na przedstawienia kinowe i kontrola tychże, zachowanie się młodzieży dojeżdżającej w pociągach i na dworcach — sposób kontroli i opieki. Uroczyste obchody świąt narodowych. Sprawa kursu tańców. Zabawy międzyszkolne. Biblioteka nauczycielska — międzyszkolna. Święto młodzieży w dniu 15 czerwca 1938 r. I wiele innych.

Sekretarz Komisji Międzyszk.

Dyr. Stonawski Jan

Przewodniczący K. M.

Dyr. Bogocz Franciszek

CZĘŚĆ DRUGA

Personel szkolny w roku 1937-38

1. B o g o c z Franciszek, dyrektor w V gr. Przewodniczący Kom. Międzyszkolnej, uczył jęz. greckiego w kl. VIII a 5 godzin tygodniowo.

2. B i e r n a c k i Jerzy, prof. w gr. VII, zawiadowca gabinetu fizycznego, Kierownik Grupy Ogniska Metodyczno-Dydaktycznego Fizyki, Rejon Śląski, Kierownik Kółka Wynalazców i LOPP, opiekun kl. VIII b, uczył fizyki w kl. III c 7, L. hum. 2, VIII a, b 8, Lm. 4, Lprz. 3. Razem 24 godzin tygodniowo. Od 1 lutego 1938 r. uczył Lm. 8. Razem uczył 28 godzin tygodniowo.

3. K s. B u z e k Andrzej, prof. w gr. VI, uczył rel. ewang. w kl. I a, c 2, IV a, b 2, w g'mn. mat.-przyr. w I a, b 2, II a, b 2, III a, b 2, IV a, b 2, L. hum., L. m., L. prz. 2, VIII 2. Razem 16 godzin tygodniowo.

4. B u z k ó w n a Maria, naucz. w gr. VIII, zawiadowczyni pracowni zaj. prakt. dla dziewcząt, uczyła zaj. prakt. dziewcząt I a, b, c 6, II a, b 4, III a, b 2, IV a, b 2, w gimn. mat.-przyr. I a 2, II a, b 4, III a, b 4, IV a 2. Razem 26 godz. tygodniowo.

5. C z a p l a Franciszek, naucz. w gr. VII, uczył j. pol. w kl. I L. 5, prop. VIII b 3, nadto w gimn. mat.-przyr. j. pol. w kl. II a 4, II c 4, III b 4, IV b 4. Razem 24 godzin tygodniowo. W II półroczu j. pol. w kl. I 3, Lic. h. 5, prop. VIII b 3, w gimn. mat.-przyr. j. pol. II a 4, III b 4, IV b 4, nadob. j. fr. 2 g. Razem w II półr. uczył 25 godzin tygodniowo.

6. Dobrzańska Jadwiga, naucz. w IX gr., uczyła geografii w kl. I b 3, II a 2, przyrody w I b, c 10, II b 5, IV b 3. Razem 23 godzin tygodniowo.

7. Drozdowicz Stanisław, naucz. w gr. VIII, referent S. K. O., opiekun kl. VIII a, uczył matematyki w kl. I a 3, II a 4, III c 4, IV b 4, VIII a, b 4, Lic. 3. Razem 22 godzin tygodniowo.

8. Eisenstein Aron, dr fil., rabin, naucz. kontr., uczył rel. moż., 6 godz. tygodniowo w obu zakładach.

9. Fizek Karol, naucz. kontraktowy w gr. IX, uczył matematyki w kl. I b, c 6, II b 4, III a, b 8, IV a 4. Razem 22 godzin tygodniowo.

10. Grudniewicz Szczepan, prof. w gr. VI, opiekun kl. I a, kier. Sekcji Ogniska Met.-Dydaktycznego j. pol., rejon Cieszyn, uczył j. pol. I a 6, II a, b 8, III c 4, VIII a 3, prop. VIII a 3. Razem 24 godzin tygodniowo. W II półr. j. pol. I a 3, II a, b 8, III c 4, VIII a 3, prop. VIII a 3. Razem 21 godzin tygodniowo.

11. Hadyna Jerzy, naucz. w VI gr., uczył śpiewu w kl. I a, b, c 3, II a, b 1, III a, b, c 1, IV b 1, L. 1, chórm. 2, skrz. 2, skrz. II 1, ork. 1; nadto w gimn. mat.-prz. I a, b 1, II a, b, c 2, III a, b 1, IV a, b 1, Lm. i prz. 1, ork. 2, chór 2, skrz. 3. Razem 26 godzin tygodniowo.

12. Kozdoń Andrzej, naucz. w gr. VI, opiekun kl. IV b, uczył fizyki w kl. III a 4, III b 7, IV a, b 14, razem 25 godzin tygodniowo.

13. Król Józef, prof. w VI gr., zawiadowca gabinetu geograf., opiekun kółka krajoznawczego i LMK, uczył geogr. w kl. I a, c 6, II b 2, III a, b, c 6, hist. i geogr. IV a, b 6, zag. społ. Lic. 2. Razem 22 godzin tyg. W II półr. nie uczył geogr. w kl. III c 2. Razem uczył 20 godzin tygodniowo.

14. Kubalok Rudolf, naucz. w gr. VI, przeniesiony do tut. zakładu w II półroczu, pełnił obowiązki w szkole ćwiczeń przy Liceum pedagog. w Cieszynie.

15. Kulisiewicz Franciszek, prof. w gr. VI, opiekun kl. I b, uczył j. łac. w kl. II a, b 8, III c 4, IV b 4, hist. I b 3.

Razem 19 godzin tygodniowo. Nadto w II półr. uczył j. łac. w kl. I b 5. Razem 24 godzin tygodniowo.

16. Dr Kuś Andrzej, prof. w gr. VI, zawiadowca gab. archeologicznego, opiekun kl. IV a, opiekun Samorządu Uczniowskiego, uczył j. łac. III b 4, IV a 4, VIII a, b 8, j. pol. w kl. I c 6. Razem 22 godzin tygodniowo. W II półroczu uczył w kl. I c j. łac. 5 a j. pol. 3. Razem uczył w II półr. 24 godzin tygodniowo.

17. Łoskiewiczówna Anna, naucz. w gr. VIII, zawiadowczyni gabinetu hist., kierowniczką PCK żeńskiego, uczyła hist. w kl. II a, b 6, III a, b, c 9, L. 4, VIII a, b 6. Razem 25 godzin tygodniowo. W II półroczu uczyła hist. w kl. II a, b 6, III a, b 6, L. 4 i VIII a, b 6. Razem 22 godzin tygodniowo.

18. Matej Jan, prof. w gr. VII, opiekun kl. II a, zawiadowca bibl. niem. ucz., uczył j. niem. w kl. I b 6, II a 4, III b 4, VIII a 2, L. 4, nadto ndb. 2. Razem 22 godz. tyg. W II półr. uczył j. niem. I b 4. Razem 20 godzin tygodniowo.

19. Dr Mermónówna Janina, naucz. w gr. IX, generalna wychowawczyni dziewcząt, zawiadowczyni bibl. pol. uczniów, opiekunka kl. III b, uczyła j. pol. w kl. I b 6, III a, b 8, IV a, b 8, VIII b 3. Razem 25 godzin tygodniowo. W II półr. j. pol. w I b 3. Razem 22 godz. tygodniowo.

20. Młynek Tadeusz, inż. roln., prof. w gr. VII, kierownik Ogn. Met.-Biol., zawiadowca gabinetu biologicznego, uczył biol. w kl. I a 5, II a 5, IV a 3, L. hum. 2. Razem 15 godzin tygodniowo.

21. Nowak Józef, prof. w gr. VII, w I półroczu przebywał na bezpłatnym urlopie zdrowotnym; w II półr. przydzielony do pełnienia zajęć administr. przy Inspektoracie Szkolnym w Cieszynie.

22. Palider Józef, prof. w gr. VII, opiekun I lic. hum., zawiadowca bibl. naucz., kierownik Bursy Macierzy, uczył j. łac. w kl. III a 4, L. 4, j. gr. VIII b 5, hist. I a, c 6. Razem 19 godzin tygodniowo. W II półr. nadto j. łac. I a 5. Razem 24 godzin tygodniowo.

23. **Pieczkówna** Stefania, naucz. kontr. w gr. VIII, uczyła j. franc. kl. I a 6, II b 4, III a 4, IV b 4, nadob. 2, w gimn. mat.-przyr. IV a 4. Razem 24 godzin tyg. W II półroczu uczyła j. franc. w kl. I a 4, II b 4, III a 4, IV b 4, ndb. 2, nadto w gimn. mat.-przyr. IV a 4. Razem 22 godzin tygodniowo.

24. **Ks. Stonański** Jan, em. prof., uczył za kontraktem rel. ewang. w kl. II a, b 2, III a, b 2, VIII b 2. Razem 6 godzin tygodniowo.

25. **Strzałkowska** Maria, naucz. w gr. VIII, kierownicza P. W. K., prowadziła ćw. cielesne dziewcząt w kl. I a, b, c 4, II a, b 2, III a, b 2, IV a, b 2, L. i VIII a, b 2, gry 6, PWK 4, L. ped. 8. Razem uczyła 30 godzin tygodniowo.

26. **Szotkowski** Władysław, naucz. w gr. VII. Opiekun kl. III c, opiekun klubu sport. uczn., zawiadowca prac. zaj. prakt., prowadził zaj. prakt. m. w kl. I a, b, c 8, II a, b 4, III a, b, c 8, IV a, b 4, rysunki w 3 oddziałach 6. Razem 30 godzin tygodniowo.

27. **Wernerówna** Maria, prof. w gr. VI, uczyła j. niem. w kl. I c 4, III c 4, IV a 4, VIII b 2, nadob. II 2, nadto w gimn. mat.-przyr. III b 4. Razem 20 godzin tygodniowo. W II półroczu j. niem. w kl. I c 6. Razem 22 godzin tygodniowo.

28. **Ks. Wrzół** Józef, dr teolog., prof. w gr. VI, uczył rel. kat. w kl. I a, b, c 6, II a, b 4, III a, b, c 4, IV a, b 2, VIII a, b 2, Liceum 2. Razem 20 godzin tygodniowo.

29. **Zajac** Józef, naucz. w gr. VII, prowadził ćwiczenia ciel. w kl. I b 2, II a, b 4, III a, b, c 6, gry i zabawy 4, nadto w gimn. mat.-przyr. III a 2, III b 2, II a 2, VIII 2, gry 2. Razem 26 godzin tygodniowo.

30. **Żeliński** Józef, naucz. w gr. VII, zawiadowca zbiorów gimn., gospodarz boiska szkol., kier. hufca męskiego, prowadził ćw. cielesne I a, c 4, IV a, b 4, L 2, VIII a, b 4, gry i zabawy 8, hufiec 4. Razem 26 godzin tygodniowo.

31. **Życzynski** Henryk, dr fil., prof. w gr. VII, pełnił za urlopem bezpłatnym obowiązki prof. literatury pol. na uniwersytecie w Lublinie.

Lekarze szkolni

1. Dr W a j d a Józef, pełnił obowiązki lekarza szkol. dla chłopców, nadto uczył higieny w kl. VIII a, b 2. Razem 2 godziny tygodniowo.

2. Pani L u b a s i o w a Stanisława, pełniła obowiązki lekarzki szkolnej dla dziewcząt do dnia 30 kwietnia. Od 1 maja dr L a c h o w i c z - D r o z d o w i c z o w a Jadwiga.

Lekarz dentysta

1. W a l t e r - G a r b i e n i o w a Jadwiga, prowadziła ambulatorium dentystyczne dla uczniów wszystkich szkół średnich w Cieszynie.

Sekretariat

1. R o z b r o j ó w n a Marta, sekretarz administracyjny.

Nauczyciele dochodzący

1. K u d a s Stanisław, kontr. naucz. gimn. mat.-przyr., uczył w II półr. hist. w kl. III c 3, geogr. III c 2. Razem uczył w tut. zakładzie 5 godzin tygodniowo.

2. B i e s z c z a d Wojciech, naucz. gimnazjum kupieckiego, uczył w II półr. j. ang. w 4 godzinach tygodniowo.

Służba zakładowa

1. H a r a t y k Jan, st. woźny.

2. K o t a s Paweł, woźny.

3. J a w o r s k i Jerzy, prow. woźny.

4. P o w a d a Józef, prow. woźny.

5. D w o r z a k Augustyn, ogrodnik szkolny i dozorca boiska gimn.

6. H a r a t y k Paweł, palacz sezonowy, pełnił obowiązki od 15 X 1937 do 15 IV 1938 r.

Ruch w gronie nauczycielskim

Mianowanie, przeniesienie, przydział czynności

1. D r o z d o w i c z Stanisław, mianowany stałym nauczycielem, rozp. Wojewody Śl. z dnia 5 listopada 1937 r., Nr O. P. II-D-117/16.

2. Jasek Ludwik, prof., przeniesiony z urzędu do Państw. Gimn. mat.-przyr. w Cieszynie, rozp. Wojewody Śl. z dnia 1 X 1937 r., Nr O. P. II-J-88/14.

3. Koźdoń Andrzej, prof., przeniesiony z urzędu do tut. zakładu, rozp. Wojewody Śl. z dnia 1 września 1937 r., Nr O. P. II-K-544/22.

4. Kubalok Rudolf, prof., przeniesiony z urzędu do tut. zakładu, rozp. Wojewody Śl. z dnia 5 II 1938 r., Nr II K 687/11.

5. Łoskiewiczówna Anna, mianowana stałą naucz., rozp. Wojewody Śl. z dnia 22 XII 1937 r., Nr O. P. II-Ł-30/17.

6. Nowak Józef, prof., przydzielony na własną prośbę do pełnienia czynności administracyjnych w Insp. Szkolnym w Cieszynie na czas od 1 I 1938 do dnia 31 VIII 1938 r., rozp. Urz. Wojew. Śl. z dnia 27 XII 1937 r., Nr O. P. II-N-102/4.

Urlopy

1. Nowak Józef, prof., otrzymał urlop zdrowotny bezpłatny na czas od 3 IX 1937 r. do 31 XII 1937 r., rozp. Urz. Woj. Śl. Nr O. P. N 102/2.

2. Dr Życzyński Henryk, prof., otrzymał urlop bezpłatny na rok szkol. 1937-38, celem pełnienia obowiązków profesora Uniwersytetu w Lublinie, rozp. Wojew. Śl. z dnia 24 maja 1937 r. Nr O. P. II-Z-187/6.

Zniżka obowiązujących godzin

1. Dyr. Bogocz Fr. z 6 godz. na 5 godz. (rozp. U. W. Śl. z dnia 1 X 1937 r., Nr O. P. II-B-265/19).

2. Ks. Buzek Andrzej z 23 godz. na 16 godzin (rozp. U. W. Śl. z dnia 16 X 1937 r., Nr O. P. II-B-439/6).

3. Hadyna Jerzy, z 27 godzin na 26 godzin (rozp. U. W. Śl. z dnia 1 X 1937 r., Nr O. P. II-H-7/12).

4. Król Józef z 23 godzin na 22 godzin (rozp. U. W. Śl. z dnia 1 X 1937 r., Nr O. P. II-K-600/4).

5. Inż. Młynek Tadeusz z 21 godzin na 12 godzin (rozp. U. W. Śl. z dnia 20 września 1937 r., Nr O. P. II-M-358/17).

Posunięcia do wyższych grup

1. Łoskiewiczówna Anna do gr. VIII (rozp. U. W. Śl. z dnia 2 listopada 1936 r., Nr O. P. II-Ł-30/12).

2. Palider Józef do gr. VII (rozp. U. W. Śl. z dnia 17 listopada 1937 r., Nr O. P. II-P-31/8).

3. Pieczkówna Stefania do gr. VIII (rozp. U. W. Śl. z dn. 4 X 1937 r., Nr O. P. II-P-535/4).

4. Strzałkowska Maria do gr. VIII (rozp. U. W. Śl. z dnia 22 XII 1937 r., Nr O. P. II-St.-152/18).

5. Szotkowski Władysław do gr. VII (rozp. U. W. Śl. z dnia 15 XII 1937 r., Nr O. P. II-Sz-132/19).

Egzamin dojrzałości

A) Termin zimowy 1938 r.

Egzamin pisemny odbył się w dniach 3, 4, 5 i 8 lutego 1938 roku.

Do egzaminu zgłosiło się trzech kandydatów, a mianowicie: Kuchejda Jan, Woźniakowski Andrzej i Cicha Helena, którzy w poprzednim terminie nie zdali egzaminu dojrzałości. Przedłożono im następujące tematy:

a) J ęzyk p o l s k i:

1. Jakie marzenia Wokulskiego i Judyma stały się w Odrodzonej Polsce rzeczywistością, a jakie pozostały nadal marzeniem?

2. Moje przemówienie do kolegów(żanek) w dniu Święta Niepodległości.

3. Kraków, Warszawa i Gdynia jako ośrodki siły i kultury Polski.

b) H i s t o r i a:

1. Gabinet parlamentarny, narodziny, rozpowszechnianie się tej instytucji i obecny kryzys „rządów parlamentarnych” w głównych państwach Europy.

2. Na jakich zasadach oparte było życie wsi polskiej z końcem wieków średnich, późniejsze zmiany tych urządzeń i naczelne zagadnienia, dotyczące wsi w Polsce współczesnej.

3. Stosunki polsko-tureckie w ciągu dziejów.

c) J ę z y k ł a c i Ń s k i:

Sextus Pomponius in Digistis I, 2. 2.

Pytanie: Jakie wiadomości znajdujemy w powyższym tekście o początkach rzymskiego prawa?

d) J ę z y k g r e c k i:

Xenophon Hellenica V, 1, 28 nn. od słów Ho. de Antalkidas do słów... kai nausi kai hremasin. Pytanie: Jaki cel chciał osiągnąć król perski, dyktując Grekom takie warunki pokoju?

e) J ę z y k n i e m i e c k i:

1. Eine edle Soldatengestalt in der Literatur.

2. Meine Arbeit in einer Jugendorganisation im Gymnasium.

3. Welche modernen technischen Mittel erleichtern uns das tägliche Leben?

f) F i z y k a:

1. Opisać sposób pomiaru ciepła właściwego ciał stałych.

2. Powstawanie obrazów w soczewkach wypukłych.

3. Ogniwa elektryczne, ich budowa i zasada działania oraz zastosowanie.

Egzamin ustny odbył się dnia 9 lutego 1938 r. pod przewodnictwem dyrektora Zakładu Franciszka Bogocza.

Egzaminu nie zdał Kuchejda Jan. Świadectwo dojrzałości otrzymali Woźniakowski Andrzej, urodz. 27 VII 1919 w Krakowie, wyznania rzymskokatolickiego, obrał zawód praktyczny, i Cicha Helena, urodz. 16 VIII 1919 w Olbrachcicach, wyznania ew., obrała zawód praktyczny.

B) Termin wiosenny 1938 roku

Pisemny egzamin dojrzałości odbył się w dniach 4, 5, 6, 7 i 10 maja 1938 r. Do egzaminu pisemnego zgłosiło się 61

uczniów, w tym 39 uczniów i 20 uczennic z klas VIII roku szkolnego 1937-38, oraz 1 uczeń zgłaszający się do egzaminu po raz trzeci i 1 uczennica zgłaszająca się do egzaminu po raz drugi.

Przedłożono im następujące tematy:

a) J ę z y k p o l s k i (pisało 38 abit.):

1. Śląsk, Gdynia i Centralny Okręg Przemysłowy jako główne podstawy niezależności gospodarczej i politycznej Państwa polskiego.

2. Od Wiesława do Boryny.

3. Konflikt między pragnieniem szczęścia osobistego a ideą walki o szczęście ogółu w znanych mi dziełach literatury.

b) H i s t o r i a (pisało 23 abit.):

1. Okresy najsilniejszego zmniejszenia się zasięgu terytorialnego i okresy największego rozrostu Polski przedrozbiorowej oraz powody tych zmian.

2. Przegląd najważniejszych wydarzeń z dziedziny polityki zagranicznej głównych państw świata w 1937 i 1938 roku oraz związek ich z międzynarodowymi zagadnieniami z XIX i z początku XX w.

3. Wczoraj, dziś i jutro Polski na morzu.

c) J ę z y k ł a c i ŋ s k i (61 abit.):

1. L. Annaeus Seneca, Epist. ad. Lucil. V, 47, 10—15.

Pytania: Jak autor poleca obchodzić się z niewolnikami?

Dzięki jakim wpływom dokonywało się w dziejach stopniowe zniesienie niewolnictwa?

d) J ę z y k g r e c k i (pisało 39 abit.):

1. Plutarch, Vitae parallelae, Solon VI, od słów: Pros

Thalen... do słów: eisin aletheis.

Pytania: a) Jakie zagadnienie porusza Plutarch w przytoczonym urywku?

b) Przedstawić znaczenie wymienionych w tekście dwóch mężów dla kultury greckiej.

e) J ę z y k n i e m i e c k i (pisało 9 abit.):

1. Was verdanke ich dem Studium des klassischen Altertums.

2. Eine Stunde am Lautsprecher.

3. Das Leben ein Kampf, drum rüste dich.

f) M a t e m a t y k a (pisało 8 abit.):

1. Rozwiązać układ równań:

$$4x - 5y + 3xy = 2$$

$$6xy - 3x - 2y = 1$$

2. Zbliżając się wprost do szczytu góry, znajdujemy w pewnym punkcie A kąt wzniesienia szczytu $= 22^{\circ} 15'$, od tego punktu posuwamy się ku górze po stoku nachylonym do poziomu pod kątem $= 16^{\circ} 21'$ i w punkcie B, odległym o $d = 200$ m od punktu A, mierzymy ponownie kąt wzniesienia szczytu $g = 28^{\circ} 25'$. Obliczyć wysokość szczytu góry względem punktu A.

g) F i z y k a (pisało 19 abit.):

1. Ciepłne właściwości wody, ich znaczenie w przyrodzie i zastosowanie w praktyce.

2. Fotometry, budowa, zastosowanie.

3. Ile czasu potrzeba na zagotowanie 1 litra wody o temperaturze 12°C w grzejniku elektrycznym, jeżeli pobiera on 3 ampery z sieci o napięciu 220 woltów i jeśli 20% wytworzonej energii cieplnej pozostaje niewyzyskane?

Do egzaminu pisemnego z jęz. greckiego zgłosiła się dnia 14 maja 1938 r. Kiszanka Maria, która z powodu choroby nie mogła być obecną przy egzaminie pisemnym z j. greckiego w dniu 10 maja. Otrzymała do przetłumaczenia Platona, Ion, r. V od słów legusin do słów pro chemas.

Pytania: 1. Jakie zagadnienie porusza Platon w przytoczonym urywku.

2. Przedstawić w ogóle zapatrywanie Platona na wartość sztuk pięknych, a przede wszystkim poezji.

Egzamin ustny odbył się w dniach 23, 24, 25, 27 i 28 maja br. pod przewodnictwem dyrektora Państwowego Gimnazjum im. J. Piłsudskiego w Bielsku p. dr. Franciszka Żmudy.

Do egzaminu nie dopuszczono 1 abiturientki. Do egzaminu przystąpiło 60 abiturientów, w tym 40 abiturientów i 20

abiturientek. Egzamin ustny zdało 37 abiturientów i 19 abiturientek. Nie zdało egzaminu ustnego 3 abiturientów i 1 abiturientka. Egzamin zdali (nazwisko i imię, religia, data i miejsce urodzenia, zamierzone studia):

Klasa VIII a: 1. Branny Karol, rzym.-katol., 29 VII 1920 r., Cieszyn, studium techniczne. 2. Buchta Ludwik, rzym.-katol., 19 VIII 1919 r., Iskrzyczyn, farmaceutyka. 3. Czubaj Czesław, rzym.-katol., 9. VII 1920 r., Jaworze, pedagogium. 4. Fischmann Józef, mojż., 20 X 1920 r., Sanok, zaw. prakt. 5. Grudniewicz Stanisław, rzym.-katol., 8 IX 1920 r., Gniezno, politechnika. 6. Hofmann Tadeusz, rzym.-katol., 4 VI 1920 r., Rudnik n. Sanem, politechnika. 7. Juroszek Rudolf, rzym.-katol., 11 IX 1919 r., Jaworzynka, prawo. 8. Karch Józef, rzym.-katol., 30 XI 1918 r., Istebna, studium handlowe. 9. Kohut Józef, rzym.-katol., 18 IV 1920 r., Istebna, studium górnicze. 10. Kolek Karol, rzym.-katol., 16 I 1918 r., Cieszyn, wychowanie fizyczne. 11. Kremer Ignacy, mojż., 3 VII 1920 r., Cieszyn, prawo. 12. Martin Gerhard, rzym.-katol., 4 X 1919 r., Cieszyn, teologia. 13. Martinek Karol, rzym.-katol., 7 IV 1920, Cieszyn, prawo. 14. Nowotarski Józef., rzym.-katol., 15 VII 1920, Puńców, zaw. wojskowy. 15. Pagacz Rudolf, rzym.-katol., 30 X 1920, Łyżbice, politechnika. 16. Pieszka Franciszek, rzym.-katol., 13 IX 1919, Cieszyn, zaw. praktyczny. 17. Rucki Edmund, rzym.-katol., 17 VIII 1919 r., Cieszyn, studia handl. 18. Szczurek Władysław, rzym.-katol., 8 XII 1920 r., Cieszyn, teologia. 19. Sniegoń Ernest, rzym.-katol., 10 IV 1920, Ustroń, medycyna. 20. Brunnerówna Anna, rzym.-katol., 12 XII 1919 r., Cieszyn, pedagogium. 21. Dyboska Helena, rzym.-katol., 13 IX 1919 r., Strumień, rolnictwo. 22. Ertelówna Izabela, rzym.-katol., 6 II 1920 r., Rzeszów, pedagogium. 23. Follmerówna Eugenia, rzym.-katol., 23 V 1920, Cieszyn, medycyna. 24. Kiszanka Maria, rzym.-katol., 30 V 1919 r., Nawsie, prawo. 25. Malirzówna Bronisława, rzym.-katol., 19 I 1920 r., Kończyce Małe, studia handl. 26. Nożycówna Edyta, mojż., 7 III 1920 r., Cieszyn, farmacja. 27. Rosenfeldówna Ingeborga, rzym.-katol., 14 IV 1919, Cieszyn, farmacja. 28. Woźniakowska Barbara, rzym.-katol., 24 XI 1920 r., Kraków, medycyna.

Klasa VIII b: 1. Gemza Stefan, rzym.-katol., 3 XII 1919, Ustroń, pedagogium. 2. Hadyna Stanisław, ewang.-augsb., 25 IX 1919, Karpętna, stud. socjologiczne. 3. Jurek Władysław, ewang.-augsb., 28 V 1920 r., Cisownica, pedagogium. 4. Kula Józef, rzym.-katol., 4 VI 1920, Kaczyce, pedagogium. 5. Macura Józef, rzym.-katol., 10 XII 1919 r., Otrębów, filozofia. 6. Mazur Karol, rzym.-katol., 18 XII 1920 r., Cieszyn, nauki polityczne. 7. Moj Eryk, ewang.-augsb., 25 XII 1920 r., Ustroń, studia hutnicze. 8. Mrowczyk Franciszek, rzym.-katol., 6 XII 1918 r., Kalembice, zaw. wojskowy. 9. Pilarczyk Karol, ewang.-augsb., 20 X 1920, Ustroń, studium techniczne. 10. Ryszka Gustaw, ewang.-augsb., 25 IV 1919 r., Pruchna, zaw. prakt. 11. Samiec Karol, ewang.-augsb., 2 X 1920 r., Cieszyn, zaw. wojskowy. 12. Skrzypek Karol, rzym.-katol., 17 IV 1920 r., Cieszyn, prawo. 13. Śliż Karol, ew.-augsb., 12 XII 1919, Ustroń, studia techniczno-leśne. 14. Szturc Jan, ew.-augsb., 6 I 1919, Pierściec, pedagogium. 15. Wojnar Jan, ewang.-augsb., 31 XII 1919 r., Cieszyn, prawo. 16. Szczurek Bogdan, rzym.-katol., 14 II 1918 r., Zebrzydowice, marynarka wojenna. 17. Żebro Stefan, rzym.-katol., 4 XII 1919 r., Dąbrowa, zaw. wojskowy. 18. Bałówna Maria, 7 X 1919 r., Dolne Datynie, ew.-augsb., zaw. prakt. 19. Chmielówna Anna, rzym.-katol., 27 VII 1920, Dąbrowa, W. S. H. 20. Kusiówna Kazimiera, rzym.-katol., 13 V 1920, Karwina, filozofia. 21. Lazarówna Anna, ewang.-augsb., 19 X 1920, Ustroń, studia muzyczne. 22. Paździorzanka Maria, rzym.-katol., 2 VII 1921 r., Dąbrowa, W. S. H. 23. Płonczanka Bolesława, rzym.-katol., 6 VIII 1919 r., Zbytków, zaw. prakt. 24. Słonczanka Helena, ew.-augsb., 29 VII 1920 r., zaw. prakt. 25. Szczuczanka Helena, ew.-augsb., 9 V 1920 r., Guty, zaw. prakt. 26. Sznepczanka Danuta, rzym.-katol., 12 IX 1920 r., Cieszyn, W. F. 27. Kuchejda Jan, rzym.-katol., 15 XI 1917 r., Dolna Leszna, zaw. prakt. 28. Czyżówna Helena, ew.-augsb., 24 VI 1918 r., Pogórz, zaw. prakt.

Stan zdrowia młodzieży i stan sanitarny zakładu

Opiekę lekarską w zakładzie sprawowała do dnia 30 IV 1938 roku lekarka szkolna p. Stanisława Lubasiowa, a od 1 V 1938 r. p. dr Jadwiga Drozdowiczowa i lekarz szkolny dr Józef Wajda, którzy w odpowiednio urządzonym gabinecie, zaopatrzone w przyrządy do pomiarów i podręczne instrumentarium, przeprowadzali badania wszystkich uczennic i uczniów. Chorzy korzystali z porad udzielanych ambulatoryjnie w godzinach ordynacyjnych popołudniowych, przypadki zaś wymagające leczenia specjalistycznego (Rentgen), choroby oczu i poważniejsze choroby chirurgiczne skierowywano do przychodni zorganizowanej dla młodzieży szkolnej w Szpitalu Śląskim. W ciągu roku szkolnego udzielono porad 115 chorym uczennicom i 94 uczniom. Najkonieczniejsze leki i opatrunki w przypadkach nagłych otrzymywali chorzy z apteczki szkolnej. Z chorób poważniejszych w roku szk. 1937-38 zanotowano 3/5 przypadki szkarlatyny, 1/0 ospy wietrznej, 52/55 zapaleń gardła, 61/21 grypy, 3/1 chorób nerek, 4/3 chorób żołądka, 2/4 zapaleń wyrostka robaczkowego, 3/0 przypadki złamania ręki, 3/1 zwichnięcia ręki, 4/1 zwichnięcia nogi, 1/1 przyp. świerzbu, 1/0 malarii, 3/0 zap. stawów.

Chorych na choroby zakaźne po natychmiastowym odosobnieniu leczono w domu lub szpitalu. W tych przypadkach, które wymagały specjalnej uwagi, powiadamiano opiekę domową. Z wyżej wystawionej statystyki wynika, że stan zdrowotny młodzieży zakładu w roku ubiegłym był zadowalający. W ciągu roku przeprowadzono badania indywidualne wszystkich uczniów i uczennic, przy czym stwierdzono, że stan zdrowia przedstawia się następująco: na 281 uczniów, 169 uczennic, 450 razem, zanotowano stan odżywienia dobry 116, średni 326, zły 8, powiększenie gruczołów chłonnych 110/37, skrzywienie kręgosłupa 35/11, krzywicę w śladach 69/8, powiększenie tarczycy 48/68, zaostrenie szmerów oddechowych (z podejrzeniem na gruźlicę) 10/4, wad serca 9/3, wad wzroku 37/38, cierpienie oczu 7/5, wad słuchu 1/1, cierpienie uszu 1/0, krwotoków z nosa 1/0, wad wymowy

0/0, uporczywych bólów głowy 2/3, przepukliny 1/0 (w liczniku uczniowie, w mianowniku uczennice).

Uczniowie nowowstępujący poddani byli badaniu doraźnemu dla zorientowania się o stanie zdrowia i higienie osobistej.

W związku z współpracą lekarza z wychowawcami fizycznymi na skutek przeprowadzonych obserwacji na lekcjach gimnastyki w poszczególnych klasach zwolniono z ćwiczeń gimnastycznych na krótszy okres czasu 20 uczniów, 16 uczennic, na cały rok 2 uczennice. Zwolnieni jednak w miarę możliwości wykonywali lekkie ćwiczenia. Dla zaznajomienia młodzieży z podstawowymi zasadami higieny przeprowadzono kilkanaście pogadań na temat: higiena oczu, jaglica, czystość ciała, higiena odzieży, alkoholizm — walka z nim, gruźlica jako klęska społeczna, choroby weneryczne, ratownictwo przeciwgazowe itp., dla których młodzież wykazywała duże zainteresowanie. Stan sanitarny zakładu przedstawia się dobrze. Sale są czysto utrzymane, przewietrzane i ogrzewane.

STATYSTYKA UCZNIÓW (UCZENNIC)

	K l a s a	Ia	Ib	IIa	IIb	IIc	IIIa	IIIb	IVa	IVb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
		Ia	Ib	IIa	IIb	IIc	IIIa	IIIb	IVa	IVb	VIIa	VIIb	VIIIa	VIIIb	Razem
Rok szk. 1936-37	W dniu klasyfikacji było	37	37	27	41	37	38	29	32	30	33	35	21	25	422
	z tego promowano	34	32	25	37	32	34	29	30	28	30	29	21	25	386
	nie promowano	3	5	2	4	5	4	—	2	2	3	6	—	—	36
	K l a s a	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IIIc	IVa	IVb	VIIa	VIIb	VIIIa	Razem
		Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IIIc	IVa	IVb	VIIa	VIIb	VIIIa	Razem
Liczba uczniów i uczennic w roku szk. 1937-38	z pocz. roku przyjęto . . .	46	46	46	41	38	29	42	40	36	30	29	30	22	475
	w ciągu roku szk. ubyło . .	—	4	4	5	6	8	1	4	1	1	—	—	—	34
	w ciągu roku szk. przybyło	2	2	2	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	9
	Pozostało	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
	chłopców	30	23	23	18	21	15	23	36	24	16	19	20	13	281
	dziewcząt	18	21	21	18	12	6	18	—	13	13	10	10	9	169
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
	z tut. zakładu promow. . .	—	—	—	29	28	17	34	34	32	28	29	30	—	261
	z tut. zakł. repetentów . .	1	2	3	4	1	—	4	—	4	—	—	—	3	22
	z innych zakł. promow. . .	—	—	—	1	3	1	2	2	1	1	—	—	—	11
Wyznanie	z innych zakł. repetent. . .	—	2	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	6
	na podst. egzam. wstęp. . .	47	40	39	2	1	2	—	—	—	—	—	19	—	150
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Wyznanie	rzymskokatolików	34	42	17	23	22	15	19	34	22	11	26	15	15	295
	ewangelików	12	—	25	13	7	4	22	—	14	11	—	14	5	127
	mojżeszowego wyznania . .	2	2	2	—	4	2	—	2	1	7	3	1	2	28
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Narodowość	Polaków	44	42	44	36	27	18	41	36	36	23	26	29	20	422
	Niemców	4	—	—	—	4	1	—	—	1	—	1	1	1	13
	innych narodowości . . .	—	2	—	—	2	2	—	—	—	6	2	—	1	15
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Miejsce urodzenia	w siedzibie zakładu . . .	15	10	4	9	11	8	18	8	8	9	12	7	5	124
	w powiecie	13	19	24	14	7	5	12	14	14	13	8	14	2	159
	w wojew. śląskim	9	5	6	4	2	2	1	3	1	3	2	1	2	41
	w innych woj. Polski . . .	8	8	8	8	10	5	3	6	12	1	5	—	9	83
	za granicą	3	2	2	1	3	1	7	5	2	3	2	8	4	43
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Miejsce zamieszkania	u rodziców w Cieszynie . .	27	18	7	19	15	14	26	9	12	13	19	15	11	205
	na stacji pryw. i intern. . .	8	12	15	6	6	4	6	9	12	4	6	5	4	97
	dojeżdżaj. koleją, autob. .	11	13	16	10	10	2	8	13	13	12	4	10	3	125
	dochodzących	2	1	6	1	2	1	1	5	—	—	—	—	4	23
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450

	K l a s a	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IIIc	IVa	IVb	VIIIa	VIIIb	I L. h.	Razem
W i e k	mających 12 lat ukończ.	16	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
	" 13 " "	25	19	17	6	4	1	—	—	—	—	—	—	—	72
	" 14 " "	7	8	12	14	22	6	6	8	—	—	—	—	—	83
	" 15 " "	—	9	9	11	7	8	20	15	9	8	—	—	1	97
	" 16 " "	—	2	2	4	—	5	10	5	11	14	—	—	8	61
	" 17 " "	—	—	—	1	—	1	4	6	11	6	10	1	5	45
	" 18 " "	—	—	—	—	—	—	1	2	4	1	14	12	6	40
	" 19 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	12	1	17
	" 20 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	5	1	9
	" 21 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	" 22 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 23 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Razem		48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Taksa administr.	uwolniono w całości I p. .	3	9	8	13	10	6	11	8	11	11	9	7	4	110
	uwolniono w całości II p. .	15	9	7	10	6	7	5	9	9	7	9	7	3	93
	uwolniono do połowy I p. .	21	25	16	12	14	9	19	5	15	10	13	18	12	189
	uwolniono do połowy II p. .	21	21	18	14	18	2	12	7	15	11	12	13	13	185
	płatą całą takse I p. . .	22	10	20	11	9	6	11	23	11	8	7	5	6	149
	płatą całą takse II p. . .	22	14	19	12	9	12	16	20	13	11	8	10	6	172
Razem		48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Z a w ó d r o d z i c ó w	urzędników państw. . . .	18	9	12	9	12	8	10	8	11	1	5	8	6	117
	urzędników komunal. . . .	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	2	3	—	10
	urzędników prywatnych . .	8	1	4	4	—	—	2	4	1	1	—	1	3	29
	służby państw.	—	11	—	—	2	—	—	6	2	1	1	2	—	25
	służby komunalnej	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2
	emerytów i inwalidów . . .	2	2	3	7	—	1	5	3	1	3	6	1	4	38
	rolników	5	6	5	5	4	—	8	6	9	2	5	7	1	63
	przemysł i kupców	7	5	4	5	4	1	3	1	—	4	3	1	3	41
	rzemieślników	4	2	6	3	2	3	5	3	5	4	3	—	1	41
	robotników	—	4	4	2	3	1	—	2	—	3	—	1	—	20
	wojskowych stop. ofic. . .	1	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	6
	wojskowych st. niższych .	1	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	5
	lekarzy, inż., red. i adw. .	1	1	—	—	2	—	2	2	1	7	3	1	2	22
	innych zawodów	—	1	—	—	2	1	2	1	2	—	1	1	1	12
	sieroty	—	—	5	1	—	5	—	—	4	1	—	3	—	19
Razem		48	44	44	36	33	21	41	36	37	29	29	30	22	450
Wynik klasyfikacji z krajem z roku 1931-32	ogólny wynik b. dobry . . .	3	5	2	3	1	1	4	1	6	2	Wzrost zalicz do klasy dyplazacji		3	
	ogólny wynik dobry	16	7	15	17	7	7	22	10	15	11			8	
	ogólny wynik dost.	23	30	17	15	20	9	9	21	16	14			8	
	do klasy nast. nieuzd. . . .	6	2	10	1	5	4	6	4	—	1			2	
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	28*			21*	
	zachowanie b. dobre	34	29	36	32	25	14	38	25	28	16			16	
	dobrze	14	15	8	4	6	7	3	10	9	12			5	
	odpowiednie	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—			—	
	nieodpowied.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—			—	
	Razem	48	44	44	36	33	21	41	36	37	28*			21*	

*) 1 nieklasyfikowany

REJESTR UCZNIÓW I UCZENNIC

I a

1. Adler Brunon
2. Bobowski Karol
3. Broda Otmar
4. Burkot Ernest
5. Cienciała Jan
6. Czubaj Stanisław
7. Fielek Władysław
8. Finell Alfred
9. Gabrys Oton
10. Gojniczek Paweł
11. Gryglik Waldemar
12. Hanus Stanisław
13. Hławiczka Paweł
14. Jarończyk Zdzisław
15. Kaleta Stanisław
16. Krzempek Bolesław
17. Kubalok Roman
18. Kuś Stanisław
19. Leszak Tadeusz
20. Miękina Jan
21. Pawlusiński Józef
22. Prawdzik Leopold
23. Pydych Jan
24. Rucki Adam
25. Stokłosa Henryk, wyst. 5 V
26. Szajter Józef
27. Szczesny Edward
28. Szurman Bogusław
29. Werner Gerhard
30. Widziołek Edward
31. Budziszówna Teresa
32. Chałupska Danuta
33. Fialanka Eleonora
34. Flakówna Dorota
35. Gałuszczanka Wanda
36. Klimcówna Anna
37. Knoppkówna Edyta
38. Kulizanka Anna
39. Machówna Waleria
40. Perlówna Danuta
41. Ramkówna Hildegarda
42. Schindlerówna Helga
43. Schlauerówna Elżbieta
44. Sikorzanka Czesława
45. Szturcówna Zofia
46. Wyrówna Gerda
47. Rodkiewiczówna Anna,
wst. 10 I 1938
48. Rodkiewiczówna Krystyna
wst. 10 I 1938

I b

1. Biłko Alojzy
2. Biłko Henryk
3. Bradke Zygmunt
4. Bulski Zdzisław
5. Bury Franciszek
6. Donocik Leopold
7. Gabzdyl Herbert
8. Kałuża Władysław
9. Kania Józef, wyst. 7 I 1938
10. Kasper Stanisław
11. Kolaczek Cieszymir, wyst.
5 XII 1937
12. Konieczny Józef
13. Kucharczyk Erwin
14. Michałek Franciszek
15. Nawrat Stanisław
16. Obratschay Jerzy
17. Pieczka Ludwik, wyst.
1 V 1938 r.
18. Pieczka Stanisław
19. Piekari Józef
20. Rokita Stanisław
21. Skwarło Edward
22. Słoniowski Leszek
23. Stoszek Adolf
24. Suchanek Fryderyk
25. Śliż Ludwik
26. Szelong Brunon
27. Żagan Władysław, wyst.
30 IV 1938 r.
28. Buławianka Helena
29. Ćmielówna Marta
30. Granieczna Elżbieta

31. Halamianka Margita
32. Haratykówna Bronisława
33. Kazanecka Henryka
34. Kazanecka Maria
35. Krzysztofikówna Zofia
36. Kulisiewiczówna Łucja
37. Moslerówna Barbara
38. Rozbrojówna Irena
39. Tyrlikówna Krystyna
40. Wasylowska Irena
41. Warzybokówna Danuta
42. Wielochówna Urszula
43. Wojaczkówna Anna
44. Zającówna Hildegarda
45. Zawadzianka Danuta
46. Żmudzianka Maria
47. Lindnerówna Marianna,
wst. 11 I 1938
48. Schanzerówna Ruth,
wst. 11 I 1938
21. Raszka Brunon
22. Rotter Jerzy
23. Rotter Oskar
24. Sprung Tadeusz
25. Szturc Wilhelm
26. Uher Tadeusz, wyst.
4 XII 1937
27. Wdówka Zygmunt
28. Żyła Ernest
29. Berkówna Zuzanna
30. Buzkówna Anna
31. Buzkówna Helena
32. Harmacianka Eugenia
33. Huczkówna Barbara
34. Kościelna Aniela
35. Kowolówna Irena
36. Lehmanówna Janina
37. Licznarska Ewa
38. Matznerówna Lilli
39. Nowakówna Anna
40. Pipieniówna Helena
41. Podżorska Julia
42. Ptaszykówna Wieńczysława
43. Schöpplówna Gertruda
44. Smółkówna Irena
45. Stonawska Zofia
46. Sztwiertnianka Zuzanna
47. Szurmanówna Marta, wyst.
11 I 1938 r.
48. Wlachówna Maria

I c

1. Blaha Eugeniusz
2. Brych Józef
3. Bujok Emil
4. Czudek Jan
5. Fiedor Emil
6. Forberg Bolesław
7. Huczek Jerzy, wyst.
15 XI 1937
8. Kabiesz Emil
9. Kabiesz Emeryk
10. Klus Karol
11. Kłoda Władysław, wyst.
1 III 1938
12. Kobiela Władysław
13. König Samuel
14. Lejczyk Wilhelm
15. Lipowczan Ludwik
16. Małysz Adolf
17. Małysz Jan
18. Marosz Tadeusz
19. Płaczek Jan, wyst.
12 III 1938
20. Poloczek Jan

II a

1. Barteczek Zbigniew
2. Cieślar Walter
3. Franek Stanisław
4. Hahn Rudolf
5. Juroszek Józef
6. Kamiński Waldemar
7. Klocek Karol
8. Korzonek Karol
9. Kupka Władysław
10. Kura Mieczysław, wyst.
5 V 1938
11. Mitreğa Wilhelm, wyst.
12 IV 1938

12. Molin Jan
13. Nowak Wilhelm
14. Owczarzy Franciszek
15. Pilarczyk Adam
16. Popiołek Lech
17. Rasiak Hieronim, wyst. 5.V 1938 r.
18. Różycki Tadeusz, wyst. 15 XI 1937
19. Rucki Adolf
20. Słowik Jan, wyst. 12 XI 1937 r.
21. Strumieński Jerzy
22. Temel Józef
23. Troszok Józef
24. Ciemałówna Marta
25. Cienciałówna Barbara
26. Cięgielówna Helena
27. Foniokówna Maria
28. Gabrysiówna Wanda
29. Gackówna Władysława
30. Gallasówna Anna
31. Jakubowska Helena
32. Kalecianka Janina
33. Kisialanka Agnieszka
34. Knoblochówna Blanka
35. Kołderówna Janina
36. Kozielewska Salomea
37. Kuberówna Katarzyna
38. Madecka Irena
39. Majcherska Łucja
40. Scharbertówna Aniela
41. Sznapczanka Jadwiga

II b

1. Badura Karol, wydany 7 VI 1938 r.
2. Barber Łucjan
3. Branny Józef
4. Feitzinger Fryderyk
5. Fischmann Markus
6. Gola Wilibald
7. Gucwa Marian, wyst. 9 V 1938 r.
8. Kisza Jan

9. Kohutek Franciszek, wydany 7 VI 1938 r.
10. Kołodziejczyk Zbigniew
11. Machej Władysław
12. Mazur Ferdynand
13. Nowak Grzegorz
14. Paczocha Jan
15. Pastucha Bronisław
16. Piotrowski Zbigniew
17. Piotrowski Lech
18. Roszkowski Jan
19. Schanzer Józef
20. Schmeidler Karol
21. Silwester Walter
22. Spialek Karol
23. Tannenberg Henryk
24. Tichawski Henryk
25. Weber Herbert, wyst. 5 V 1938 r.
26. Zawadzki Franciszek
27. Coghenówna Maria
28. Dusiówna Irena, wyst. 22 I 1938 r.
29. Friedlówna Danuta
30. Leszakówna Zofia
31. Molinówna Edyta
32. Nowosadówna Anna
33. Pastorówna Maryla
34. Piekarska Danuta
35. Szczerbiana Wanda
36. Tomasikówna Władysława
37. Węglorzówna Melania
38. Wolicka Ligia
39. Zenderówna Hildegarda, wst. 10 I 1938 r.

III a

1. Gajdaczek Roman, wyst. 5 V 1938 r.
2. Gorlas Ireniusz
3. Goryczka Władysław, wyst. 9 V 1938 r.
4. Jaworek Franciszek
5. Jaworzyn Józef

6. Kocur Józef, wyst.
5 V 1938 r.
7. Kotajny Oswald
8. Kowala Wilhelm, wyst.
15 XII 1937 r.
9. König Jan
10. Macura Jan
11. Namysłowski Bolesław
12. Olszak Feliks
13. Olszewski Jerzy
14. Pilz Walter
15. Rudzki Jan
16. Schramek Jan
17. Skórkiewicz Bolesław
18. Staniek Leon
19. Szczurek Henryk
20. Szwed Zbigniew
21. Ciencialanka Olga, wyst.
19 II 1938
22. Gałuszczanka Janina
23. Glińska Irena
24. Hełmska Helena
25. Jarończykówna Zofia
26. Rogozińska Janina
27. Straussówna Charlotta
28. Rainczak Kazimiera, wyst.
10 I 1938
29. Rainczak Maria, wyst.
15 XI 1937
15. Lamatsch Hugo
16. Łyżbicki Jerzy
17. Molin Ernest
18. Molin Otto
19. Oczadły Gustaw
20. Perl Zbigniew
21. Rucki Adam
22. Skoczylas Rudolf
23. Tannenberg Wilhelm
24. Białończykówna Herta
25. Bibrówna Helena
26. Dyboska Irena
27. Fiderkiewiczówna Krystyna
28. Filasiewiczówna Zofia
29. Gabzdylówna Anna
30. Goszykówna Marta
31. Hermanówna Małgorzata
32. Kiszanka Emilia
33. Kopłówna Marcela
34. Kościelna Maria
35. Krzystkówna Janina
36. Kubiszówna Malwina
37. Osmolanka Wanda
38. Paszkówna Magdalena
39. Płonzanka Stanisława
40. Rysiówna Stefania, wyst.
9 V 1938 r.
41. Staśkówna Elżbieta
42. Wójcikówna Wanda

III b

III c

1. Badura Zbigniew
2. Badura Stanisław
3. Bogocz Jan
4. Branny Stanisław
5. Brańczyk Paweł
6. Dziadek Gustaw
7. Fryda Rudolf
8. Gíbiec Jan
9. Grycz Adam
10. Jasicki Witold
11. Kajzar Edward
12. Kaleta Stanisław
13. Kobylski Jerzy
14. Kubiczek Władysław
1. Bagiński Władysław
2. Bojda Antoni
3. Cichocki Zbigniew
4. Ciemała Oskar
5. Drabina Franciszek
6. Franek Stanisław
7. Fiedor Bolesław
8. Gazur Paweł
9. Głombik Wilhelm
10. Grabowski Czesław
11. Grzybek Karol
12. Jarosz Ferdynand
13. Kasper Franciszek
14. Kęska Jerzy

15. Kieres Eugeniusz
16. Klein Emil
17. Kokotek Franciszek
18. Kropka Eugeniusz
19. Kuchajda Erhard
20. Legierski Ernest
21. Lose Emanuel, wyst.
6 V 1938 r.
22. Lose Jan
23. Lubelski Elias, wyst.
2 V 1938 r.
24. Mitrega Paweł, wyst.
28 II 1938 r.
25. Mozielowski Florian
26. Neumann Juliusz
27. Nikiel Franciszek
28. Nowak Ryszard
29. Paździora Karol
30. Piwko Władysław
31. Raszyk Elenteriusz
32. Samay Rudolf
33. Samiec Leopold
34. Słowik Jan, wyst. 5 V
1938 r.
35. Stawarczyk Józef
36. Stritzki Emil
37. Szotek Franciszek
38. Twardzik Józef
39. Zahraj Władysław
40. Zahraj Rudolf

IV a

1. Batkiewicz Henryk
2. Borski Henryk
3. Bujok Jan
4. Chowaniec Józef
5. Cichy Kurt
6. Cienciała Stanisław
7. Glazór Tadeusz
8. Gruszko Henryk
9. Hudzieczek Ludwik
10. Krieger Ignacy
11. Lejczak Józef
12. Łyżbicki Władysław
13. Machalica Jerzy

14. Machej Emil
15. Machej Józef
16. Małysz Jerzy
17. Poloczek Karol
18. Pytlik Władysław
19. Sikora Stanisław
20. Stefek Władysław
21. Szturc Adolf
22. Trnka Jan
23. Zamarski Edward
24. Wapienik Paweł, wyst.
1 V 1938 r.
25. Bystroniówna Danuta
26. Kabieszówna Alojzja
27. Karamzianka Maria
28. Kieresówna Aniela
29. Kościelna Janina
30. Kulczycka Anna
31. Nowacka Wanda
32. Piekarska Barbara
33. Sikorzanka Maria
34. Staniekówna Małgorzata
35. Szczuczanka Janina
36. Wójcikówna Stefania
37. Popiołkówna Zofia
38. Krischke Oton

IV b

1. Berger Alfred
2. Cholewa Leon
3. Franek Józef
4. Freifeld Leon
5. Gajdzica Paweł, wyst.
26 II 1938 r.
6. Gańczarczyk Franciszek
7. Halama Józef
8. Jaworzyn Emil
9. Kisza Andrzej
10. Kobiela Józef
11. Kohn Zygmunt
12. Macner Bernard
13. Musiałek Bolesław
14. Pytlik Władysław
15. Raszka Karol
16. Schindler Helmut

17. Szwanda Henryk
18. Bergerówna Amalia
19. Bergerówna Paulina
20. Brudniana Helena
21. Czerwińska Krystyna
22. Fiedorówna Marta
23. Janyówna Stefania
24. Kołderówna Aurelia
25. Kotasówna Danuta
26. Lindnerówna Joanna
27. Martyńkówna Stanisława
28. Stonawska Stefania
29. Szczerbiana Anna
30. Śliżówna Anna

I Liceum

1. Fiala Alfred
2. Fiedor Jan
3. Fiedor Władysław
4. Guńka Karol
5. Kossowski Andrzej
6. Obracaj Walter
7. Sandhaus Erwin
8. Trombik Karol
9. Urbaś Rudolf
10. Wasylowski Jarosław
11. Wówrzeczka Fryderyk
12. Wrzoł Ludwik
13. Zaleski Józef
14. Bystroniówna Wanda
15. Czerska Elżbieta
16. Gabryłowiczówna Irena
17. Jenknerówna Zofia
18. Kleinberżanka Joanna
19. Kumerówna Alina
20. Lamatschówna Elfryda
21. Pluskalówna Krystyna
22. Skabowska Janina

VIII a

1. Branny Karol
2. Buchta Ludwik
3. Czubaj Czesław
4. Fischmann Józef

5. Grudniewicz Stanisław
6. Hofmann Tadeusz
7. Juroszek Rudolf
8. Karch Józef
9. Kohut Józef
10. Kolek Karol
11. Kremer Ignacy
12. Martin Gerhard
13. Martinek Karol
14. Nowotarski Józef
15. Pagacz Rudolf
16. Piesza Franciszek
17. Rucki Edmund
18. Szczurek Władysław
19. Śniegoń Ernest
20. Brunnerówna Anna
21. Dyboska Halina
22. Ertelówna Izabela
23. Follmerówna Eugenia
24. Kiszanka Maria
25. Malirzówna Bronisława
26. Nożycówna Edyta
27. Rosenfeldówna Ingeborga
28. Wilkówna Amalia
29. Woźniakowska Barbara

VIII b

1. Cieślar Jan
2. Gemza Stefan
3. Hadyna Stanisław
4. Jurczek Władysław
5. Kula Józef
6. Macura Józef
7. Mazur Karol
8. Moj Eryk
9. Mrowczyk Franciszek
10. Pilarczyk Karol
11. Ryszka Gustaw
12. Samiec Karol
13. Skrzypek Karol
14. Śliż Karol
15. Szturc Jan
16. Szyszka Otmar
17. Wojnar Jan
18. Wójcicki Józef

19. Szczurek Bogdan	25. Lazarówna Anna
20. Żebrok Stefan	26. Paździorzanka Maria
21. Bałonówna Maria	27. Płonzanka Bolesława
22. Chmielówna Anna	28. Słonkówna Helena
23. Haberówna Regina	29. Szczuczanka Helena
24. Kusiówna Kazimiera	30. Sznepczanka Danuta

KRONIKA ZAKŁADU

Początek roku szkolnego. Rok szkolny rozpoczął się dnia 3 września uroczystym nabożeństwem. Dzień przedtem odbyły się jeszcze egzamina wstępne do klasy I uczniów nowych i tych, którzy egzaminu nie zdali przed wakacjami; odbyły się także egzamina wstępne do klasy I tutejszego liceum humanistycznego.

Konferencje. Dnia 3 września konferencja wstępna. Dnia 10 września k. plenarna w sprawie nowego programu Przysposobienia Wojskowego młodzieży szkolnej; referował prof. Żeliński. Dnia 8 października k. w sprawie taks administracyjnych. Dnia 20 października k. z wykładem prof. Hadyny o audycjach muzycznych. Następnie dyskusja nad pismem Wydziału Oświecenia Publicznego w sprawie podnoszenia kultury młodzieży. Obecny był także wizytator dr Władysław Dzięgiel. Dnia 27 października k. powizytacyjna. Dnia 10 grudnia sprawy bieżące. Dnia 17 grudnia k. klasyfikacyjna za pierwsze półrocze. Dnia 10 stycznia k. plenarna. Dyrektor przedstawił nowe prądy w nauczaniu filologii w Niemczech hitlerowskich. Następnie podał obraz klasyfikacji za pierwsze półrocze. Dnia 1 marca k. plenarna. Referat lekarza szkolnego dra Wajdy na temat: „Choroby nerwowe wieku szkolnego, ich istota, przyczyny i zapobieganie”. Dnia 2 marca k. uczących w liceum w sprawie „Regulaminu”, dotyczącego „egzaminu ukończenia państwowego liceum ogólnokształcącego”. Dnia 1 kwietnia k. klasyfikacyjna za 1. okres drugiego półrocza. Dnia 22 kwietnia k. w sprawie urządzenia kursu Obrony Przeciwlotniczej (OPL) dla klas czwartych i ósmych. Omawiano także tezy referatu wizyt. dra Dzięgiela, wygłoszonego na zjeździe dyrektorów w Warszawie na temat: „Dotychczasowe doświadczenia w zakresie wy-

chowania kulturalnego". Dnia 14 maja k. w sprawie egzaminów dojrzałości. Dnia 21 maja k. członków maturalnej Komisji Egzaminacyjnej pod przewodnictwem dra Franciszka Zmudy, jako przewodniczącego przy tegorocznej maturze. Dnia 17 czerwca k. klasyfikacyjna. Dnia 20 czerwca k. końcowa.

Uroczystości szkolne. Dnia 12 września młodzież wzięła udział w powitaniu garnizonu cieszyńskiego, wracającego z manewrów. — Dnia 4 października uroczysty obchód Imienin dyrektora zakładu. — Dnia 24 października udział młodzieży gimnazjalnej w przewiezieniu prochów pionierów odrodzenia narodowego na Śląsku: śp. Karola Miarki, Pawła Stalmacha i ks. Świeżego do grobu Zasłużonych na cmentarzu komunalnym. — Dnia 30 października poranek oszczędnościowy. — Dnia 11 listopada poranek z okazji święta państwowego, urządzony przez Samorząd Uczniowski w wielkiej sali Domu Żołnierza. — Dnia 5 grudnia urządziło Koło gimnazjalne Polskiego Czerwonego Krzyża wieczornicę listopadową. — Dnia 1 lutego uroczysty poranek z okazji Imienin Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, urządzony w sali gimnastycznej przy ul. Celesty przez młodzież obu gimnazjów ogólnokształcących. — Dnia 10 lutego poranek Koła gimnazjalnego Ligi Morskiej i Kolonialnej. — Dnia 18 marca poranek z okazji imienin Marszałka Edwarda Smigłego-Rydzia. — Dnia 19 marca nabożeństwa żałobne z okazji imienin śp. Marszałka Józefa Piłsudskiego; po południu uroczyste zebranie Koła gimnazjalnego Przysposobienia Wojskowego Kobiet w świetlicy gimnazjalnej. — Dnia 9 kwietnia poranek z okazji dni kolonialnych. — Dnia 3 maja młodzież wzięła udział w uroczystościach, urządzonych w ten dzień w Cieszynie („Dzień Cieszyna”). — Dnia 11 maja Hufce licealne i Hufce szkolne Drużyny żeńskiej Wychowania fizycznego wzięły udział w akcie uroczystego wręczenia instruktorce powiatowej PWK, prof. Strzałkowskiej, honorowej Odznaki Komendanckiej; bezpośrednio potem odbyła się uroczystość żałobna z okazji trzeciej rocznicy zgonu śp. Marszałka Piłsudskiego. — Dnia 12 maja po nabożeństwach żałobnych poranek dla uczczenia pamięci śp. Marszałka Piłsudskiego.

Wizytacja zakładu. Od 20 do 23, a potem jeszcze dnia 27 października hospitował zakład pan Wizytator Dr Włady-

sław Dziegieł. Dnia 27 października po południu odbyła się pod przewodnictwem pana Wizytatora konferencja powizytacyjna.

Spowiedź i komunია święta. Młodzież katolicka miała spowiedź i komunię świętą dnia 11 i 12 października, następnie dnia 24—26 marca z rekolekcjami i 9 i 10 czerwca.

Dla młodzieży ewangelickiej odbyła się spowiedź i komunია święta dnia 19 września, 12 grudnia i 3 kwietnia.

Wywiadówki. Informacyj o postępach i zachowaniu się uczniów udzielano rodzicom dnia 10 i 13 listopada, 20 lutego, 3 kwietnia (wywiadówka połączona z zebraniem Rady Rodzicielskiej) i dnia 15 maja.

Odznaczenia. Pismem z dnia 8 listopada prof. Łoskiewiczówna otrzymała Medal Niepodległości. — Prof. Strzałkowskiej, instruktorce powiatowej Przysposobienia Wojskowego Kobiet nadano dnia 11 maja Honorową Odznakę Komen-danką.

Konferencje rejonowe. Dnia 6 listopada odbyła się w Cieszyńie konferencja Ogniska matematycznego. Przyjechało 35 profesorów matematyki z województwa śląskiego, wśród nich dwóch dyrektorów. Lekcję praktyczną w 1 klasie licealnej przeprowadził prof. Drozdowicz na temat: „Twierdzenia o logarytmach”. — W czasie od 2 do 6 listopada, a potem w czasie od 28 do 30 kwietnia odbywały się w województwie śląskim konferencje rejonowe, a w Bielsku, względnie w Jaworzu także konferencja katechetów ewangelickich na Śląsku, — połączone wszystkie również z lekcjami praktycznymi. Wzięli w tych konferencjach udział także profesorowie naszego gimnazjum.

Audycje muzyczne. W ostatnim roku szkolnym odbyło się w zakładzie 6 audycji muzycznych: Dn. 8 października, 22 listopada, 15 lutego, 5 marca, 1 kwietnia i 15 maja. Pierwsza audycja odbyła się w sali gimnastycznej naszego gimnazjum; druga w auli tutejszego liceum pedagogicznego (które posiada organy i różne instrumenty muzyczne), obecny był także instruktor dla muzyki i śpiewu, profesor Powroźniak z Katowic; trzecia odbyła się w sali Domu Żołnierza; czwarta w auli liceum pedagogicznego; piąta w Domu Żołnierza; szósta w kościele ewangelickim.

Konkurs polonistyczny. Do konkursu polonistycznego o nagrodę indywidualną (pismo Ministerstwa WR i OP z roku 1937) zgłosiło się z klasy VIII a pięciu uczniów i jedna uczennica, z klasy VIII b jeden uczeń i jedna uczennica. Temat wypracowania (dnia 11 kwietnia): „Młodzież w literaturze polskiej — a my, młodzież dzisiejsza”.

Matura. Matura pisemna odbywała się od 4—10 maja, egzamin ustny od 23 do 28 maja pod przewodnictwem Dra Franciszka Żmudy z Bielska. Dnia 11 czerwca odbyło się w sali gimnastycznej uroczyste pożegnanie tegorocznych absolwentów gimnazjum w obecności całego Zakładu.

Koncentracja Hufca. Dnia 23 stycznia Hufiec szkolny P. W. naszego zakładu wyjechał do Istebnej na koncentrację zimową, która trwać miała 4 dni; z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych (7 stopni ciepła) musiano ją jednak po drugim dniu przerwać. Dalszy ciąg koncentracji odbył się dnia 11 i 12 lutego. — Następna koncentracja odbyła się na Mnisztwie i w Boguszowicach dnia 18 i 19 maja. — Koncentracja Hufca żeńskiego odbyła się w Istebnej-Zaolziu dnia 27 maja.

Hufiec szkolny P. W. wziął dnia 28 listopada udział w pokazie walki, której zadaniem była obrona Cieszyna. Dnia 29 listopada wziął udział w uroczystości składania przysięgi przez podchorążych tutejszego garnizonu i w defiladzie, następnie zwiedzał koszary podchorążych, zaś wieczorem razem z innymi starszymi uczniami zakładu był obecny na Akademii, urządzanej przez podchorążych w tutejszym Domu Żołnierza.

Kursy i zawody narciarskie. Od 2 do 8 stycznia odbywały się w Istebnej Międzyszkolne kursy narciarskie, w których z naszego gimnazjum wzięło udział 16 uczniów i uczennic. Dnia 19 i 20 lutego odbyły się w Szczyrku zawody narciarskie Międzyszkolnych klubów sportowych; gimnazjum nasze reprezentowane było przy tym przez trzech uczniów (z trzeciej, czwartej i ósmej klasy).

Wycieczki. Dnia 21 września wycieczka krajoznawcza klasy I a, b i c do Wisły. — Dnia 30 września klasy IV a i b

wybrały się do Aleksandrowic (lotnisko) i do Bielska (fabryki sukna). — Dnia 3 października grupa młodzieży wyjechała na trzy dni na festiwal Sztuki Polskiej do Warszawy. — Dnia 6 października wycieczka wszystkich klas III do Kęt-Podlesia (zapora w Porąbce). — Tego samego dnia wycieczka naukowa klasy II a do lasów w Bażanowicach (środowisko leśne, grzyby jadalne i trujące). — Dnia 7 października wycieczka naukowa kl. IV a i b do Skoczowa (rafineria spirytusu, fabryka kapeluszy i fabryka koców) i do Międzyświecia (Szkoła rolnicza). — Dnia 21 października wycieczka kl. VIII a i b do Czechowic (fabryka zapalek, kopalnia, rafineria nafty). — Dnia 24 października kl. IV a zwiedziła „Pogotowie Ratunkowe” w Cieszynie. — Dnia 27 października kl. licealna była w Pogórze (wodociągi cieszyńskie). — Dnia 28 października kl. II a i b (chłopcy) wybrały się do Bażanowic i na Tuł (terenoznawstwo, zdobywanie wzgórza Parszywiec). — Dnia 28 października uczennice kl. II a i b były na Chełmie (szkoła szybowcowa). — Dnia 24 listopada kl. III a i b udały się do Elektrowni miejskiej w Cieszynie (nowoczesny kocioł). — Dnia 18 stycznia kl. III c była w szkole powszechnej im. Konarskiego w Cieszynie (centralne ogrzewanie). — Dnia 12 lutego wycieczka kl. III a i b do huty „Pokój” w Nowym Bytomiu. — Dnia 13 lutego wycieczka narciarska do Wisły pewnej części kl. II b. — Dnia 21 i 22 lutego wycieczka narciarska klas VIII a i b do Wisły (23 uczniów). — Dnia 24 lutego kulig uczennic klas II a i b do Szkoły rolniczej w Międzyświeciu; chłopcy w ten dzień mieli wycieczkę narciarską do Wisły. — Dnia 28 kwietnia wycieczka naukowa do Orzesza, Katowic i Chorzowa (wyroby szklane w Orzeszu, huta „Piłsudski”, studium katowickiej rozgłośni Polskiego Radia). — Dnia 28 maja wycieczka naukowa kl. II b do Bażanowic, Dzięgielowa i na Tuł (środowisko leśne i łączne). — Dnia 30 maja wycieczka naukowa kl. I a do Dębowca i Ochab (gospodarstwo rybne). — Dnia 2 czerwca wycieczka naukowa kl. I b do Wapienicy i do Aleksandrowic (zapora wodna, lotnisko). — Dnia 2 do 4 czerwca wycieczka klas II a i b do Krakowa. — Dnia 4 czerwca wycieczka klas IV a i b i klasy licealnej do Katowic (Zakłady Techniczne, Muzeum Śląskie, Targi katowickie). — Dnia 4 czerwca wyciecz-

ka kl. I do Węgierskiej Górki. — Dnia 14 czerwca wycieczka kl. I a do Wapienicy i Aleksandrowic. — Dnia 14 czerwca dwudniowa wycieczka kl. III c na Babią Górę.

Wieczorki klasowe. Dnia 29 września kl. IV b urządziła w świetlicy herbatkę. Program: Wesołe deklamacje, śpiewy, gry towarzyskie, a pod koniec tańce. Dnia 20 listopada ta sama klasa urządziła sobie taki sam wieczorek. — Dnia 20 listopada wieczorek muzyczny-kl. VIII b w sali gimnastycznej. Po wyczerpaniu programu (walc i nokturn Szopena, deklamacje, śpiewy, gra na trąbce i na saksofonie) zabawiono się tańcami. — Dnia 27 listopada kl. III c zorganizowała wieczór świetlicowy (dialogi, monologi i sztuczki, odegrane przez humorystów klasowych, duet skrzypcowy, kwartet rewelersów). — Dnia 28 listopada wieczorek kl. III a, w pierwszej części muzyczny-kl. VIII b w sali gimnastycznej, część drugą stanowiła herbatka za stołami. — Uroczystość św. Mikołaja urządziły sobie w czasie między 4 i 7 grudnia klasy I a, I c, II a, II b, III b, IV a. — Dnia 19 grudnia Koło P. C. K. urządziło gwiazdkę dla 27 biednych dzieci z miasta; w uroczystości wzięli spoza szkoły udział prezes Koła cieszyńskiego PCK i kilku innych gości. — Uroczystości gwiazdkowe urządziły dla siebie w czasie od 19 do 21 grudnia klasy IV b, I b, III c, klasa licealna i VIII a; wszystkie się bardzo udały, ale szczególnie piękne i urozmaicone programy miały gwiazdki klasy VIII a i klasy licealnej. — Dnia 1 marca wieczór świetlicowy PCK, przypominający w zabawach publicznych tak zwanego „śledzia” (piękny program wykonały uczennice kl. IV b).

Koniec pierwszego półrocza. Dnia 22 grudnia rozdano uczniom świadectwa i zakończono pierwsze półrocze. Ferie zimowe trwały od 23 grudnia do 9 stycznia.

Ferie wielkanocne trwały w roku bieżącym od 13 do 20 kwietnia.

Różne inne wiadomości. Dnia 4 i 5 października młodzież klasami zwiedzała wystawę ogrodniczo-pszczelniczą w Cieszynie. — W listopadzie prof. Strzałkowska urządziła dla klas czwartych i ósmych i dla klasy licealnej w sali gimnastycznej

kilka lekcji tańców. — Dnia 22 stycznia cieszyńskie Drużyny harcerskie, męska i żeńska, urządziły w sali gimnastycznej przy ul. Celesty zabawę taneczną, w której mogła wziąć udział młodzież gimnazjalna, począwszy od czwartej klasy. — Dnia 29 stycznia odbył się dla klas IV do VIII w sali geograficznej wykład antyalkoholowy. W tym czasie obchodzono w Polsce „tydzień trzeźwości”. Liga przeciwalkoholowa „Trzeźwość” w Warszawie wydelegowała swojego członka, ks. pastora Nierostka w Cieszynie, aby w szkołach tutejszych, a więc i w tutejszym gimnazjum, wygłosił odpowiednie wykłady. — Dnia 12 kwietnia młodzież gimnazjalna zwiedziła klasami wystawę kolonialną, którą w Cieszynie zorganizowało Koło tutejsze Ligi Morskiej i Kolonialnej. — Dnia 12 czerwca festyn szkolny na Boisku gimnazjalnym. — Dnia 15 czerwca „Dzień czynu młodzieży” wszystkich cieszyńskich szkół średnich na Placu ćwiczeń na Gułdowach.

Koniec roku szkolnego. Dnia 21 czerwca zakończono rok szkolny uroczystym nabożeństwem i rozdaniem świadectw.

C i e s z y n, dnia 21 czerwca 1938

FRANCISZEK BOGOCZ
dyrektor

Książnica Cieszyńska

Cz. II 000068/1931/32-1934/3

(29-35)